

USTAW

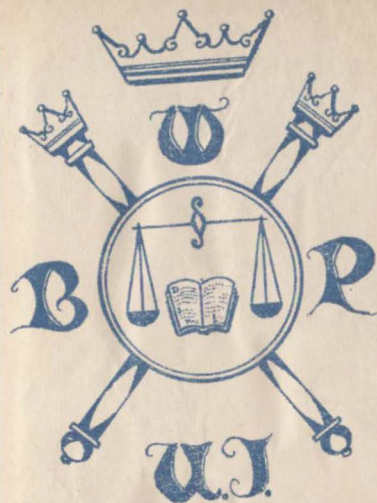
PRAWO PRYWATNE
MIĘDZYNARODOWE
I MIĘDZYDZIELNICOWE

XIII-1935-Pry

Kraków
nia Powszechna

. J. V. 935
Rs. Lw.

xiii- 1935- Pny

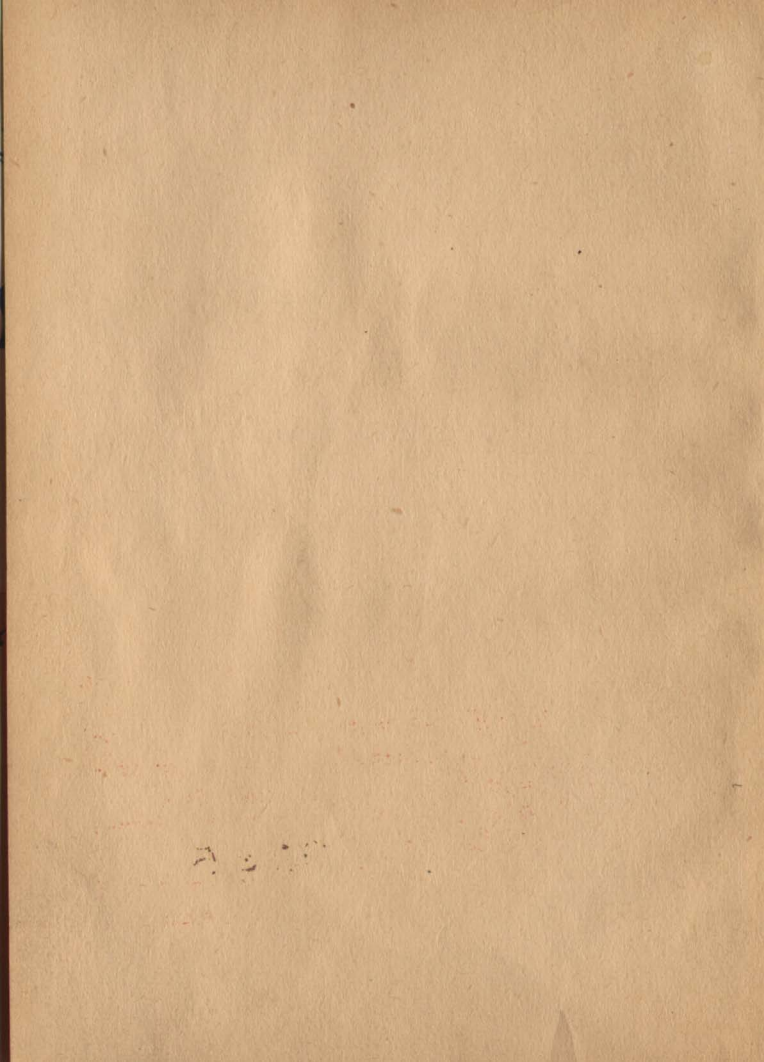
WPS-8.816

KSIĘGOZBIÓR
Towarzystwa Biblioteki Słuchaczy
Prac Uniwersyte-
tu Jagiellońskiego

Nr

~~9265~~

PRAWO PRYWATNE
MIĘDZYNARODOWE
i
MIĘDZYDZIELNICOWE

Wydz. Bibl. Prawnicza

1806145955

DRUKARNIA LITERACKA W KRAKOWIE

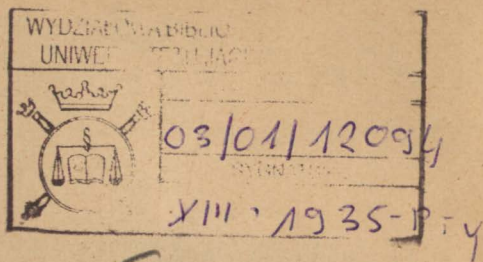
PRAWO PRYWATNE MIĘDZYNARODOWE i MIĘDZYDZIELNICOWE

USTAWY. — ROZPORZĄDZENIA. — PRZEPISY
ZWIĄZKOWE. — ORZECZNICTWO.
KONWENCJE HASKIE.

KRAKÓW 1935

KSIEGARNIA POWSZECHNA

IV

L. nr. 1113

KBIB GOTBIÓR
Towarzystwo Biblioteki Stu-
denców Prawa Uniwersyte-
tu Jagiellońskiego

SPIS TREŚCI:

Ustawa z dnia 2 sierpnia 1926 r. o prawie właści-
wym dla stosunków prywatnych międzynaro-
dowych (Prawo prywatne międzynaro-
dowe), Dz. U. R. P. Nr. 101, poz 581 . . . 3

I. Osoby (art. 1—4)	3
II. Forma czynności prawnej (art. 5)	4
III. Prawo rzeczowe (art. 6)	4
IV. Zobowiązania (art. 7—11)	5
V. Prawa małżeńskie (art. 12—17)	7
VI. Stosunki między rodzicami a dziećmi (art. 18—23)	11
VII. Opieka (art. 24—35)	13
VIII. Prawo spadkowe (art. 28—35)	14
IX. Przepisy ogólne (art. 36—42)	15

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 sierp-
nia 1930r . dotyczące wykonania w stosunku
do obywateli Związku Socjalistycznego Repu-
bliki Rad art. 40 ustawy o prawie właściwym
dla stosunków prywatnych międzynarodowych,
D. U. R. P. Nr. 101, poz. 581 17

VI.

Ustawa z dnia 2 sierpnia 1926 r. o prawie właściwym dla stosunków prywatnych wewnętrznych (Prawo prywatne międzydzielnicowe), Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 580	21
I. Osoby (art. 1—6)	22
II. Forma czynności prawnej (art. 7)	23
III. Prawa rzeczowe (art. 8)	23
IV. Zobowiązania (art. 9—12)	23
V. Prawa małżeńskie (art. 13—17)	26
VI. Stosunki między rodzicami a dziećmi (art. 18—23)	29
VII. Opieka (art. 24—26)	30
VIII. Prawa spadkowe (art. 27—30)	31
IX. Przepisy ogólne (art. 31—34)	32
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 marca 1928 r. o prawie lotniczym, Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 294	35
Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców, Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 202 z 1933 r.	39
Wykaz umów międzynarodowych	41
Umowy z państwami obcemi	43
Konwencje międzynarodowe	53

Konwencje Haskie	55
Konwencja dotycząca uregulowania kolizyj w zakresie małżeństwa (z 12 czerwca 1922 r.)	57
Konwencja dotycząca uregulowania kolizyj ustawodawstw i jurysdykcji w zakresie roz- vodu i rozłączenia co do stołu i łoża (z 12 czerwca 1902 r.)	63
Konwencja dotycząca uregulowania opieki nad małoletnimi (z 12 czerwca 1902 r.) . .	69
Konwencja dotycząca kolizyj ustawodawstw co do skutków małżeństwa w zakresie praw i obowiązków małżonków w ich stosunkach osobistych i majątkowych (z 17 lipca 1905 r.)	75
Konwencja dotycząca ubezwłasnowolnienia i analogicznych zarządzeń opiekuńczych (z 17 lipca 1905 r.)	83
Konwencja o procedurze cywilnej (z 17 lipca 1905 r.)	93
Skorowidz	109

PRAWO PRYWATNE
MIĘDZYNARODOWE

USTAWA

z dnia 2 sierpnia 1926 r.

o prawie właściwym dla stosunków prywatnych międzynarodowych.

(Prawo prywatne międzynarodowe).

(Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 581).

I. Osoby.

Art. 1. 1) Zdolność osobistą osoby fizycznej ocenia się według praw państwa, którego osoba ta jest obywatelem; jeżeli zaś obywatelstwa ustalić nie można — według praw, obowiązujących w miejscu jego zamieszkania.

2) Zmiana obywatelstwa nie pociąga za sobą utraty już uzyskanej pełnoletności.

3) Zdolność osób prawnych, oraz wszelkich spółek i stowarzyszeń ocenia się według prawa, obowiązującego w miejscu ich siedziby.

Art. 2. Zdolność osobistą kupca w jego obrocie handlowym ocenia się podług prawa, obowiązującego w siedzibie przedsiębiorstwa.

Art. 3. Jeżeli cudzoziemiec, niezdolny według prawa, któremu podlegał osobiście (art. 1), sporządził w Polsce czynność prawną (art. 9 ust. 1), mającą w Polsce wywrzeć skutek, należy oceniać jego zdolność według prawa, obowiązującego w Polsce, gdy tego wymaga bezpieczeństwo uczciwego obrotu.

Uznanie za zaginionego, znikłego lub zmarłego.

Art. 4. 1) Dla uznania osoby za zaginioną, znikłą lub zmarłą właściwe są władze i prawo państwa, któremu osoba ta podlegała ostatnio.

2) W razie konieczności władze polskie mogą według praw, obowiązujących w Polsce, uznać cudzoziemca za zaginionego, znikłego lub zmarłego, o ile chodzi o skutki w obrębie Państwa Polskiego.

II. F o r m a c z y n n o ś c i p r a w n e j.

Art. 5. Forma czynności prawnej podlega prawu, które właściwe jest dla samej czynności; jednak wystarczy zastosowanie się do prawa, obowiązującego w miejscu sporządzenia czynności, jeżeli to miejsce nie jest wątpliwe.

III. P r a w a r z e c z o w e.

Art. 6. 1) Posiadanie i prawa rzeczowe podlegają ustawie państwa, w którym znajduje się ich przedmiot.

2) Zasiedzenie, przedawnienie i przemilczenie ocenia się według ustawy miejsca, w którym rzecz ruchoma znajdowała się w chwili upływu czasokresu. Nabywający prawo może powołać się także na

ustawę miejsca, w którym rzecz ruchoma znajdowała się w chwili rozpoczęcia czasokresu.

3) Nabycie, zmiana lub umorzenie praw rzeczowych na nieruchomości, położonej w Polsce, jak również zobowiązania, z czynności prawnych wynikające, na podstawie których prawa takie mają być nabyte, zmienione lub umorzone, podlegają co do formy, jak i innych warunków ważności, wyłącznie prawu, obowiązującemu w Polsce. Nie tyczy się to jednak obowiązków, wynikających ze stosunków rodzinnych lub praw spadkowych.

IV. Z o b o w i ą z a n i a.

Art. 7. Strony mogą poddać stosunek obowiązkowy prawu ojczystemu, prawu miejsca zamieszkania, prawu miejsca sporządzenia czynności prawnej, prawu miejsca wypełnienia zobowiązania, lub prawu miejsca położenia rzeczy.

Dobrowolne poddanie się obywatela polskiego pod uzanse giełdowe zagranicznej giełdy jest ważne. O. S. N, z 5. VI. 1929, III Rw. 756/29. (O. S. P. VIII, 457).

Art. 8. Jeżeli strony nie oznaczyły właściwego prawa, natenczas stosuje się:

1) do umów, zawieranych na giełdzie lub targach publicznych, — prawo tamże obowiązujące;

2) do umów, odnoszących się do nieruchomości, — prawo, obowiązujące w miejscu, gdzie nieruchomość się znajduje;

3) do umów, zawieranych w handlu częściowym, — prawo miejsca, gdzie jest siedziba sprzedawcy;

4) do umów o usługi, roboty, budowie i dostaw, zawieranych z państwem. — prawo właściwe według siedziby władzy działającej, a do takichże umów, zawieranych z innymi związkami publicznymi, — prawo, obowiązujące w ich siedzibie;

5) do umów o ubezpieczenie — prawo, obowiązujące w siedzibie zakładu ubezpieczającego; do umów, zawartych z przedstawicielstwem zagranicznego zakładu, mającem siedzibę w Polsce, — prawo, w Polsce obowiązujące;

6) do umów, zawieranych z notariuszami, adwokatami i innymi osobami, spełniającymi czynności zawodowe, w zakresie tych czynności, — prawo miejsca, w którym osoby te zawód swój stale wykonywują;

7) do umów o pracę, zawieranych z pracownikami przez przedsiębiorców handlowych, przemysłowych i górniczych, — prawo miejsca, w którym praca jest wykonywana.

Art. 9. 1) Do umów, nie objętych liczbami 1—7 artykułu 8, stosować należy prawo państwa, w którym obie strony w czasie zawarcia umowy mają miejsce zamieszkania. Gdy strony mieszkają w różnych państwach, a zobowiązanie jest jednostronne, stosować należy prawo państwa, w którym mieszka dłużnik. gdy zobowiązanie jest obustronne, — prawo państwa, w którym umowę zawarto. Umowa między nieobecnymi uchodzi za zawartą w miejscu, w którym oferent otrzymał przyjęcie oferty.

2) Prawo, obowiązujące w miejscu zawarcia umowy, ma zastosowanie także wtedy, gdy nie można ustalić miejsca zamieszkania, mającego rozstrzygać o prawie właściwym.

3) Jeżeli dłużnik, sporządzający czynność jednostronną, nie oznaczył sam prawa właściwego, obowiązuje go prawo miejsca jego zamieszkania, a jeżeli miejsca zamieszkania ustalić nie można, — prawo miejsca sporządzenia czynności.

4) Miejszem zamieszkania kupca w jego obrocie handlowym jest siedziba przedsiębiorstwa; jeżeli kupiec ma kilka przedsiębiorstw, — siedziba przedsiębiorstwa, z którym stosunek związany.

Art. 10. We wszystkich powyższych przypadkach (art. 7—9) strony związane są szczególnymi zakazami ustawowymi, unieważniającymi sprzeczne z nimi czynności prawne, a wydanymi w państwach, w których dłużnik ma miejsce zamieszkania i ma wypełnić zobowiązanie.

Art. 11. 1) Zobowiązania z występków i z innych zdarzeń prawnych podlegają prawu państwa, gdzie zaszedł fakt, który wywołał zobowiązanie.

2) To samo prawo rozstrzyga, czy osoba, w swej zdolności osobistej ograniczona, odpowiada za wyrządzoną szkodę.

V. P r a w a m a ł ż e ń s k i e .

Zawarcie małżeństwa.

Art. 12. 1) Prawną możliwość zawarcia ważnego związku małżeńskiego ocenia się dla każdej ze stron według jej ustawy ojczystej.

2) Cudzoziemcom, którzyby według swych praw ojczystych mogli zawrzeć związek małżeński, nie wolno, mimo to, zawierać małżeństwa w Polsce przed tutejszemi władzami, jeżeli przeciw podobnemu małżeństwu według prawa, w Polsce obowiązującego, zachodzi jedna z następujących, nieusuwalnych w drodze dyspensy, przeszkód ważnego małżeństwa:

- 1) pokrewieństwo lub powinowactwo;
- 2) nastawanie na życie małżonka;
- 3) zawarty poprzednio związek małżeński;
- 4) różnica religji, wyższe święcenie kapłańskie i uroczyste śluby zakonne.

Przepis art. 12 nie może być stosowany, jeżeli uzyskał moc obowiązującą (13. XI. 1926) po zawarciu małżeństwa, o które chodzi. O. S. N. z 6. XI. 1929, III Rw. 2398/28. (Głos Pr. VI, poz. 29).

Art. 13. 1) Forma zawarcia małżeństwa podlega prawu, obowiązującemu w miejscu zawarcia związku małżeńskiego.

2) Do ważności małżeństwa, zawartego poza granicami Polski, wystarczy zachowanie formy, przepisanej przez prawa ojczyste obojga małżonków.

Małżeństwo obywatela polskiego, podlegającego prawu, obowiązującemu na kresach wschodnich, zawarte zagranicą jedynie w formie cywilnej, obowiązującej w miejscu zawarcia małżeństwa, należy w Polsce uznać za ważne zawarte w obliczu prawa cywilnego. O. S. N. z 12. IV. 1929, I N 7/29. (O. S. P. X. 300).

Sporu o rozwód małżeństwa nie można wytoczyć przeciw obywatelowi polskiemu, mieszkającemu zagranicą w tej części Polski, w której obywatel ten nie zamieszkiwał przynaj-

mniej przez rok przed wyjazdem zagranicę. O. S. N. z 7. V. 1929, III N. 16/29. (O. S. P. VIII, 392).

Małżeństwo, zawarte przez tutejszego obywatela w państwie sowieckiem tylko w formie kościelnej, jest ważne, jakkolwiek prawo sowieckie uznaje za ważne tylko małżeństwa, zawarte w formie świeckiej. O. S. N. z 14. X. 1931, III Rw. 1927/31. (Prz. Pr. 57, poz. 1).

Dla ważności małżeństwa, zawartego przez obywateli polskich zagranicą, wystarcza zachowanie formy według ustawodawstwa, gdzie małżeństwo zostało zawarte. Zapatrywanie prawne, iż dla ważności małżeństwa obywateli polskich, pochodzących z b. zaboru rosyjskiego, niezbędne jest dopełnienie obrzędu religijnego, oparte na orzecznictwie b. Senatu ros., z chwilą wydania ustawy o pr. pryw. międzynarodowem nie może być przyjęte. Orz. plen. z dnia 12. IV. 1929. (Gaz. Sąd. W. 57, str. 498).

Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami.

Art. 14. 1) Stosunki osobiste i majątkowe małżonków podlegają ich prawu ojczystemu. Jeżeli małżonkowie następnie należeć będą do państw różnych, stosunki ich oceniać się będzie według prawa państwa, do którego w ostatnim czasie należeli wspólnie.

2) Każdoczesne prawo ojczone małżonków rozstrzyga, czy w czasie pożycia małżeńskiego mogą zawrzeć układ majątkowy, lub rozwiązać, albo zmienić układ, między nimi istniejący.

3) Jednak zmiana obywatelstwa sama przez się nie wpływa na zmianę ustawowego ustroju majątkowego małżonków, który podlega nadal ojczystemu prawu męża z czasów zawarcia ślubu.

Art. 15. Układy majątkowe małżeńskie, tudzież darowizny między małżonkami, lub narzeczonymi

podlegają prawu państwa, do którego mąż lub narzeczony należał w chwili zawarcia umowy.

Art. 16. Artykuły 14 i 15 nie mają zastosowania, o ile państwo, w którego granicach położone są nieruchomości małżonków, wymaga stosowania co do tych nieruchomości własnego prawa.

Rozwód i rozdział od stołu i łóża.

Art. 17. 1) Dla rozvodu lub rozdziału od stołu i łóża właściwe są władze i prawo państwa, któremu małżonkowie osobiście podlegają w czasie żądania rozvodu lub rozdziału. Jeżeli małżonkowie podlegają w tym czasie państwom różnym, właściwe są władze i prawo państwa, do którego małżonkowie wspólnie należeli w ostatnim czasie.

2) Jeżeli małżonkowie zmienili przynależność państwową, to fakt, który zmianę tę wyprzedził, może być przyczyną rozvodu lub rozdziału tylko o tyle, o ile uzasadnia rozwód lub rozdział także według prawa przed tą zmianą właściwego.

3) Dla małżonków, którzy posiadają obywatelstwo polskie lub dla których obywatelstwo polskie było ostatniem, jakie posiadali wspólnie, właściwe są władze polskie lub władze państwa ich miejsca zamieszkania; o ile jednak władze państwa obcego nie zastosowały prawa polskiego, orzeczenia ich nie ulegają ani uznaniu ani wykonaniu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

4) Jeżeli państwo, do którego należą cudzoziemcy, w Polsce zamieszkali, nie zastrzegło sobie

orzecznictwa wyłącznego, władze polskie rozstrzygają o ich rozwodzie i rozdziale; oceniają przytem przyczyny według prawa ojczystego tych małżonków. Nawet w przypadku wyłączności, zastrzeżonej przez obce państwo, władze polskie mogą cudzoziemcom, zamieszkałym w Polsce, tymczasowo pozwolić na oddzielne mieszkanie i określić obowiązki utrzymania podług prawa, obowiązującego w Polsce.

Rozwód, orzeczony przez władzę sowiecką, nie ma mocy prawnej przeciw małżonkowi, będącemu obywatelem polskim, choćby drugi małżonek był obywatelem sowieckim, a orzeczenie władzy sowieckiej odpowiadało prawu, obowiązującemu w miejscu wydania orzeczenia. O. S. N. z 5. II. 1931, III Rw. 1805/30. (Prz. Pr. 56, poz. 165).

Kontrahenci, z których jeden nie podlega prawu polskiemu, a którzy jako strony w sporze nie żądali zastosowania obcego prawa, tem samem poddali się prawu polskiemu. O. S. N. z 18. VIII. 1933, C II Rw. 1455/33.

VI. Stosunki między rodzicami a dziećmi.

Pochodzenie ślubne.

Art. 18. 1) O ślubnem pochodzeniu dziecka rozstrzyga prawo ojczyste męża matki z czasu urodzenia się dziecka.

2) Jeżeli wówczas mąż już nie żył, właściwe jest prawo zmarłego z czasu jego śmierci.

Rodzice a dzieci ślubne.

Art. 19. 1) Dla stosunków między rodzicami a dziećmi ślubnemi właściwe jest ich prawo ojczyste.

2) Jeżeli prawa te są różne i odmienne, obowiązuje prawo państwa, któremu strony wspólnie podlegały do ostatniego czasu.

3) Prawa rodziców i dziecka do nieruchomości, będącej własnością dziecka, ocenia się według praw państwa, w którym położona jest nieruchomość, jeśli państwo to uważa swoje prawo za właściwe.

4) Stosunek rodziców do córki zamężnej ocenia się według ojczystej ustawy męża córki, o ile uprawnienia rodziców, z właściwej dla nich ustawy płynące, sprzeczne są z uprawnieniami męża, opartymi na właściwej dla niego ustawie.

Dzieci nieślubne.

Art. 20. Stosunek dziecka nieślubnego do matki ocenia się według prawa państwa, do którego matka i dziecko należą; gdyby zaś prawa matki i dziecka były później różne i odmienne, — według ostatniego ich prawa wspólnego.

Art. 21. 1) Dla ustalenia nieślubnego ojcostwa, wzajemnych praw i obowiązków ojca i dziecka, tudzież ojca i matki właściwe jest prawo państwa, któremu matka i dziecko podlegały w chwili urodzenia się dziecka.

2) Jeżeli w tym czasie i ojciec nieślubny i matka mają miejsce zamieszkania w Polsce, należy stosować obowiązujące w Polsce prawo właściwe, gdy dla dziecka jest korzystniejsze.

Upewnienie dzieci nieślubnych. (Legitymacja).

Art. 22. Upewnienie dziecka nieślubnego podlega ojczystemu prawu ojca z czasu upewnienia, a jeżeli ojciec wówczas już nie żył, — prawu z czasu jego śmierci.

Przysposobienie. (Adopcja).

Art. 23. Dla przysposobienia właściwe jest prawo państwa, do którego należy przysposabiający.

VII. Opieka.

Art. 24. Prawo i władze ojczyste osoby, potrzebującej pieczy prawnej (opieki, kurateli, pomocnika, doradcy sądowego), są właściwe dla wszystkich spraw w zakresie pieczy prawnej.

Art. 25. Polskie władze opiekuńcze mogą powierzyć władzom obcego państwa opiekę nad obywatelem polskim, mieszkającym lub posiadającym majątek w obcym państwie, wszakże tylko o tyle, o ile obywatel polski ma tam zapewnioną dostateczną opiekę osobistą lub majątkową.

Art. 26. Dla cudzoziemców, potrzebujących opieki, a zamieszkanych lub posiadających majątek w Polsce, władza polska wyda według własnych praw wszelkie potrzebne zarządzenia opiekuńcze stałe lub czasowe, o ile tego władza obcego państwa nie czyni w dostatecznej mierze. Powody i terminy ustanowienia i zniesienia opieki ocenia się według ustawy ojczystej cudzoziemca.

Art. 27. Artykuły powyższe (24—26) nie mają zastosowania do kurateli (opieki) dla spraw poszczególnych.

VIII. Prawo spadkowe.

Art. 28. 1) Dla spraw spadkowych właściwe jest prawo ojczyście spadkodawcy z chwili śmierci.

2) Spadkobiercy muszą posiadać zdolność nabycia spadku nie tylko według ustawy właściwej dla praw spadkowych, ale także według swej ustawy ojczyściej.

Przepisu art. 28 nie można stosować do spadków po osobach, które zmarły przed wejściem w życie tej ustawy. O prawie dziedziczenia decyduje wyłącznie prawo spadkowe, które obowiązywało w chwili śmierci spadkodawcy. O. S. N. z 20. VI. 1930, III Rw. 2502/29. (Prz. Pr. 55, poz. 308).

Art. 29. Rozporządzenia ostatniej woli i umowy o prawa spadkowe podlegają prawu ojczyściemu spadkodawcy z czasu sporządzenia tych czynności.

Art. 30. 1) Majątki, któremi spadkodawca nie może rozporządzać na wypadek swej śmierci (ordynacje), podlegają prawu państwa, w którym się znajdują.

2) To samo prawo stosować należy do ograniczeń publiczno-prawnych, którym ulega spuścizna lub jej części.

Art. 31. Majątek, według ojczystego prawa spadkodawcy bezdziedziczny, podlega, jako spuścizna bezdziedziczna, prawu państwa, w którego obrębie znajduje się w chwili śmierci spadkodawcy. Za bezdziedziczny uważa się majątek, który według prawa ojczystego spadkodawcy, w braku innych spadkobierców, przypada z ustawy państwu lub innym osobom prawnym.

Spuścizny po obywatelach polskich.

Art. 32. Przewód spadkowy w Polsce obejmuje spuściznę po obywatelu polskim, choćby majątek znajdował się zagranicą.

Spuścizny po cudzoziemcach.

Art. 33. Władze polskie ograniczą się w zasadzie do zabezpieczenia spuścizny, po cudzoziemcu pozostalej.

Art. 34. Jednakże na żądanie osoby, wykazującej swe prawa spadkowe, a zamieszkałej w Polsce, lub posiadającej obywatelstwo polskie, władze postępować będą ze spuścizną, znajdującą się w Polsce, tak, jak gdyby pozostała po obywatelu polskim. Stosować przytem będą prawo ojczyście spadkodawcy (art. 28).

Art. 35. 1) Wydanie spuścizny poza granice Polski nastąpi dopiero po zaspokojeniu albo należytem zabezpieczeniu roszczeń i praw spadkowych obywateli polskich, w Polsce zamieszkałych cudzoziemców, tudzież Skarbu Polskiego.

2) Wydaniu spadku przez władze polskie nie może sprzeciwić się, kto nie wykazał swych praw na podstawie prawa właściwego.

IX. Przepisy ogólne.

Odesłanie do innego prawa.

Art. 36. Jeżeli obce prawo ojczyście, wskazane niniejszemi przepisami, jako właściwe, każe oceniać

stosunek prawny według innego prawa, należy w Polsce zastosować to inne prawo.

Niejednolite prawo.

Art. 37. Gdy w państwie, którego prawo ustawa niniejsza wskazała jako właściwe, obowiązuje kilka odmiennych praw cywilnych, jego prawo wewnętrzne rozstrzyga, które z nich należy zastosować.

Ograniczenie w stosowaniu prawa obcego.

Art. 38. Przepisy prawa obcego nie mają w Polsce mocy prawnej, jeżeli są sprzeczne z podstawowymi zasadami, obowiązującego w Polsce porządku publicznego lub z dobrymi obyczajami.

Ustalenie brzmienia, treści i właściwości prawa obcego.

Art. 39. 1) Sąd może zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości o udzielenie tekstu praw obcych, lub o wyjaśnienie obcej praktyki sądowej.

2) Gdy niepodobna stwierdzić treści obcego prawa, lub ustalić faktu, rozstrzygającego w ostatnim rzędzie o prawie właściwym, władze polskie właściwie zastosują prawo, obowiązujące w Polsce.

Odwet.

Art. 40. Przeciw państwu, które w zakresie prawa prywatnego traktuje obywateli polskich gorzej niż własnych, albo gorzej niż obywateli innych państw obcych, lub wogóle odmawia im ochrony

prawnej, udzielanej zobopólnie wśród państw cywilizowanych, Rada Ministrów może wydać rozporządzenie, które określi materję, kierunek i rozmiary, w jakich w stosunku do tego obcego państwa i jego obywateli zasada odwetu ma być zastosowana.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 1 sierpnia 1930 r.

dotyczące wykonania w stosunku do obywateli Związku Socjalistycznego Republik Rad art. 40 ustawy o prawie właściwem dla stosunków prywatnych międzynarodowych.

Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 484.

Na podstawie art. 40 ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o prawie właściwem dla stosunków prywatnych międzynarodowych (Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 581) zarządza się co następuje:

§ 1. Obywatele Z. S. R. R. mogą dokonywać wszelkich czynności prawnych, odnoszących się do mienia nieruchomego, położonego na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, tylko po uprzednim uzyskaniu zaświadczenia Ministerstwa Skarbu, że do danej czynności niema przeszkód.

§ 2. Sądy, notariusze i pisarze hipoteczni nie mogą sporządzać ani legalizować dokumentów, odnoszących się do czynności prawnych o charakterze majątkowym, dokonanych przez obywatela Z. S. R. R., przed złożeniem przez osobę interesowaną zaświadczenia Ministerstwa Skarbu, że niema przeszkód do dokonania danej czynności prawnej.

§ 3. Przepisy §§ 1 i 2 nie dotyczą ani rozporządzeń ostatniej woli, ani czynności prawnych, związanych z przejściem praw spadkowych na spadkobierców z mocy ustawy lub z mocy rozporządzeń ostatniej woli.

§ 4. Czynności prawne, dokonywane w imieniu państwa (Związku Socjalistycznych Republik Rad) lub jego organów, nie podlegają przepisom niniejszego rozporządzenia.

§ 5. Żądanie obywatela Z. S. R. R. uchylecia kurateli nad majątkiem jego, znajdującym się w Polsce, może być przez

Sąd uwzględnione tylko po przedstawieniu przez petenta specjalnego zezwolenia Ministerstwa Skarbu.

§ 6. Bez uzyskania specjalnego zezwolenia Ministerstwa Skarbu obywatele Z. S. R. R. nie mogą w Polsce być opiekunami, kuratorami, prokurentami spółek handlowych, członkami zarządu tych spółek, prowadzić przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych jednoosobowo lub pod formą spółki.

§ 7. Kapitały zdeponowane w Kasach państwowych lub państwowych instytucjach kredytowych w wykonaniu takich aktów prawnych, zawartych przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, do zawarcia których w myśl zasad niniejszego rozporządzenia potrzebneby było uzyskanie zaświadczenia o braku przeszkód do zawarcia danego aktu lub specjalne zezwolenie, mogą być podnoszone tylko po przedstawieniu przez osobę interesowaną specjalnego zezwolenia Ministra Skarbu.

§ 8. W wypadkach sprzedaży w drodze przetargu publicznego nieruchomości należącej do obywatela Z. S. R. R. wypłata ceny kupna osobom uprawnionym może być dokonana dopiero po przedstawieniu przez osobę interesowaną zaświadczenia Ministerstwa Skarbu, że niema przeszkód co do wypłaty.

§ 9. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrom Sprawiedliwości, Skarbu i Spraw Zagranicznych.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Moc obowiązująca.

Art. 41. Ustawa niniejsza zyskuje moc obowiązującą po upływie 30 dni od jej ogłoszenia.

Wykonanie ustawy.

Art. 42. Wykonanie tej ustawy porucza się Ministrom: Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych, Spraw Zagranicznych oraz Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

PRAWO PRYWATNE
MIĘDZYDZIELNICOWE

USTAWA

z dnia 2 sierpnia 1926 r.

o prawie właściwym dla stosunków prywatnych
wewnętrznych.

(Prawo prywatne międzydzielnicowe).

(Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 580).

I. O s o b y.

Art. 1. Zdolność osobistą obywatela polskiego ocenia się według prawa, obowiązującego w miejscu jego zamieszkania.

Art. 2. Kto zmienia miejsce zamieszkania, ten w dziedzinie zdolności osobistej, stosunków rodzinnych i praw spadkowych podlega prawu nowego miejsca zamieszkania dopiero po jednym roku.

Art. 3. 1) Miejscem zamieszkania według ustawy niniejszej jest miejsce na obszarze Polski, gdzie obywatel polski mieszka z zamiarem stałego pobytu. Jeżeli ma kilka miejsc zamieszkania, — właściwe jest prawo miejsca, w którym skupia się główny

i przeważający zakres jego działalności. Obywatel polski, mieszkający zagranicą, podlega prawu, obowiązującemu w ostatnim miejscu zamieszkania w Polsce. Jeżeli wogóle zamieszkania w Polsce nie da się ustalić, właściwe jest prawo, obowiązujące w stolicy państwa.

2) Mężatka sądownie nie rozłączona idzie co do miejsca zamieszkania za mężem; nieletnie lub niewłasnowolne dzieci ślubne, uprawnione (legitymowane) i przysposobione (adoptowane) idą za ojcem, nieślubne — za matką. Jeżeli mąż mieszka zagranicą, a żona i dzieci pozostały w Polsce, — właściwe jest dla nich prawo miejsca ich stałego pobytu.

3) Zdolność osób prawnych oraz wszelkich spółek i stowarzyszeń ocenia się według prawa, obowiązującego w miejscu ich siedziby.

Art. 4. Zdolność osobistą kupca w jego obrocie handlowym ocenia się podług prawa, obowiązującego w siedzibie przedsiębiorstwa.

Art. 5. Jeżeli obywatel polski, niezdolny według prawa miejsca swego zamieszkania, sporządził w innej części Polski, gdzie obowiązuje prawo odmienne, czynność prawną, mającą tam wywrzeć skutek, należy oceniać jego zdolność według prawa miejsca sporządzenia czynności (art. 11, ust. 1), gdy tego wymaga bezpieczeństwo uczciwego obrotu.

Uznanie za zaginionego, znikłego lub zmarłego.

Art. 6. Dla uznania obywatela polskiego za zaginionego, znikłego lub zmarłego właściwe jest prawo ostatniego miejsca jego zamieszkania.

II. Forma czynności prawnej.

Art. 7. Forma czynności prawnej podlega prawu, które właściwe jest dla samej czynności; jednak wystarczy zastosowanie się do prawa, obowiązującego w miejscu sporządzenia czynności, jeżeli to miejsce nie jest wątpliwe.

III. Prawa rzeczowe.

Art. 8. 1) Posiadanie i prawa rzeczowe podlegają ustawie miejsca, w którym znajduje się ich przedmiot.

2) Zasiedzenie, przedawnienie i przemilczenie ocenia się według ustawy miejsca, w którym rzecz ruchoma znajdowała się w chwili upływu czasokresu. Nabywający prawo może powołać się także na ustawę miejsca, w którym rzecz ruchoma znajdowała się w chwili rozpoczęcia czasokresu.

3) Nabycie, zmiana lub umorzenie praw rzeczowych na nieruchomości, jak również zobowiązania z czynności prawnych wynikające, na podstawie których prawa takie mają być nabyte, zmienione lub umorzone, podlegają co do formy, jak i innych warunków ważności, wyłącznie prawu miejsca, gdzie nieruchomość jest położona. Nie tyczy się to jednak obowiązków, wynikających ze stosunków rodzinnych lub praw spadkowych.

IV. Zobowiązania.

Art. 9. Strony mogą podać stosunek obowiązkowy któremukolwiek z praw, obowiązujących w Polsce,

Strony nie mogą umowy o pracę, która ma być wykonywana w b. zaborze rosyjskim, poddać przepisom obowiązującym w Województwie Śląskiem. O. S. N. z 6. IV. 1932, I C 3052/31. (O. S. P. XII — 301).

Art. 10. Jeżeli strony nie oznaczyły właściwego prawa, natenczas stosuje się:

1) do umów, zawieranych na giełdzie, lub targach publicznych, — prawo tamże obowiązujące;

2) do umów, odnoszących się do nieruchomości, — prawo, obowiązujące w miejscu, gdzie nieruchomość się znajduje;

3) do umów, zawieranych w handlu częściowym, — prawo miejsca, gdzie jest siedziba sprzedawcy;

4) do umów o usługi, roboty, budowle i dostawy, zawieranych z państwem, — prawo właściwe według siedziby władzy działającej, a do takichże umów, zawieranych z innemi związkami publicznemi, — prawo obowiązujące w ich siedzibie;

5) do umów o ubezpieczenie — prawo, obowiązujące w siedzibie zakładu ubezpieczającego;

6) do umów, zawieranych z notariuszami, adwokatami i innemi osobami, spełniającemi czynności zawodowe, w zakresie tych czynności, — prawo miejsca, w którym osoby te zawód swój stale wykonywują;

7) do umów o pracę, zawieranych z pracownikami przez przedsiębiorców handlowych, przemysłowych i górniczych, — prawo miejsca, w którym praca jest wykonywana.

Do umów zawieranych z Dyrekcją Monopoli Spirytusowego mają zastosowanie przepisy kodeksu Napoleona. O. S. N. z 30. XI. 1932, III Rw. 656/32. (Prz. Pr. 58, poz. 134).

Art. 11. 1) Do umów, nie objętych liczbami 1—7 artykułu 10, stosować należy prawo tego obszaru prawnego, w którym obie strony w czasie zawarcia umowy mają miejsce zamieszkania. Gdy strony mieszkają w obszarach różnych praw, a zobowiązanie jest jednostronne, stosować należy prawo tego obszaru, w którym mieszka dłużnik; gdy zobowiązanie jest obustronne — prawo tego obszaru, w którym umowę zawarto. Umowa między nieobecnymi uchodzi za zawartą w miejscu, w którym oferent otrzymał przyjęcie oferty.

2) Prawo, obowiązujące w miejscu zawarcia umowy, ma zastosowanie także wtedy, gdy nie można ustalić miejsca zamieszkania, mającego rozstrzygać o prawie właściwym.

3) Jeżeli dłużnik, sporządzający czynność jednostronną, nie oznaczył sam prawa właściwego, obowiązuje go prawo miejsca jego zamieszkania, a jeżeli miejsca zamieszkania w Polsce ustalić nie można, prawo miejsca sporządzenia czynności.

4) Miejscem zamieszkania kupca w jego obrocie handlowym jest siedziba przedsiębiorstwa; jeżeli kupiec ma kilka przedsiębiorstw, — siedziba tego przedsiębiorstwa, z którym stosunek zawieszano.

Jeżeli w sprawie, powstałej na tle umowy przewozu kolejowego, zachodzi kolizja ustaw dzielnicowych, to przy jej rozstrzyganiu należy stosować przepis art. 11 ust. z r. 1926. O. S. N. z dnia 14—28. XII. 1927, I C 1112/27. (Przegl. Sąd. poz. 348/28).

Ponieważ przyjęcie przekazu jest jednostronnem oświadczeniem woli, przeto stosować należy do niego prawo obszaru, w którym mieszka dłużnik. O. S. N. z 15. XI. 1929, III C 251/29. (Przełg. Sąd. poz. 668/1930).

Przyjęcie poręki za cudzy dług, jako zobowiązanie jednostronne, należy ocenić według prawa tego obszaru, w którym mieszka dłużnik. O. S. N. z 1. III. 1934, C II Rw. 2656/33. (Przełg. Sąd. poz. 237/34).

Art. 12. 1) Zobowiązania z występków i z innych zdarzeń prawnych podlegają prawu, obowiązującemu w miejscu, gdzie zaszedł fakt, który wywołał zobowiązanie.

2) To samo prawo rozstrzyga, czy osoba, w swej zdolności osobistej ograniczona, odpowiada za wyrządzoną szkodę.

V. P r a w a m a ł ż e ń s k i e.

Zawarcie małżeństwa.

Art. 13. 1) Prawną możność zawarcia ważnego związku małżeńskiego ocenia się dla każdej ze stron według prawa, któremu strona podlega osobiście (art. 1 i 2).

2) Władza właściwa może odmówić udzielenia ślubu obywatelowi polskiemu, zdolnemu do zawarcia małżeństwa według prawa, któremu podlega osobiście, gdyby był niezdolny według prawa, obowiązującego w siedzibie władzy.

Art. 14. Forma zawarcia małżeństwa podlega prawu, obowiązującemu w miejscu zawarcia związku małżeńskiego. Do ważności małżeństwa wystarczy

zachowanie formy, przepisanej przez prawa, którym oboje przyszli małżonkowie podlegają osobiście.

Małżeństwo, zawarte na ziemiach zachodnich przez żyda, pochodzącego z b. zaboru austriackiego, który na ziemiach zachodnich mieszkał tylko przez 7 miesięcy, a katoliczką z b. zaboru austriackiego, która na ziemiach zachodnich nigdy nie mieszkała, jest nieważne. O. S. N. z 18. XI. 1931, III Rw. 2460/31. (Prz. Pr. 57, poz. 360).

Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami.

Art. 15. 1) Stosunki osobiste i majątkowe małżonków ocenia się według prawa, któremu małżonkowie podlegają osobiście. Jeżeli małżonkowie następnie mieć będą różne miejsca zamieszkania, stosunki ich oceniać się będzie według prawa, któremu w ostatnim czasie podlegali wspólnie.

2) Prawo miejsca zamieszkania małżonków rozstrzyga, czy w czasie pożycia małżeńskiego mogą zawrzeć układ majątkowy, lub rozwiązać, albo zmienić układ, między nimi istniejący.

3) Jednak zmiana miejsca zamieszkania sama przez się nie wpływa na zmianę ustawowego ustroju majątkowego małżonków, który podlega nadal prawu męża z czasu zawarcia ślubu.

Art. 16. Układy majątkowe małżeńskie tudzież darowizny między małżonkami lub narzeczonymi podlegają prawu, któremu mąż lub narzeczony podlegał osobiście w chwili zawarcia umowy.

Rozwód i rozdział od stołu i łóża.

Art. 17. 1) Dla rozvodu lub rozdziału od stołu i łóża właściwe jest prawo, któremu małżonkowie

osobiście podlegają w czasie żądania rozwodu lub rozdziału. Jeśli małżonkowie podlegają w tym czasie prawom różnym, właściwe jest ostatnie ich prawo wspólne.

2) Małżonkowie tylko wówczas mogą żądać rozwodu lub rozdziału w części państwa, w której obowiązuje prawo odmienne od tego, jakie jest dla nich właściwe, gdy rozwód lub rozdział jest dopuszczalny w danym przypadku również wedłu prawa miejsca, gdzie wniesiono żądanie.

Wyrok sądu duchownego prawosławnego, orzekający rozwód małżeństwa, zawartego na ziemiach byłego zaboru austriackiego między osobami dawniej religji rzymsko-kat., z której jedna następnie przeszła na prawosławie, nie jest skuteczny przeciwko małżonkowi, pozostającemu przy dawnej wierze, jeżeli ostatniem wspólnem prawem małżonków było prawo poaustriackie. O. S. N. z 21. IV. 1933, C II Rw. 679/33. (Prz. Pr. 58, poz. 202). W powyższym przypadku drugie małżeństwo zawarte przez rozwiedzionego po takim rozwodzie, udzielonym przez prawosławny konsystorz w Warszawie, jest nieważne. O. S. N. 29. XII. 1933, C II Rw. 818/33. (Przegl. Sąd. poz. 138/34).

Rozwód, orzeczony przez kościół narodowy prawosławny w Warszawie odnośnie małżeństwa katolickiego, zawartego w b. dzielnicy austriackiej, jest nieważny. O. S. N. z 16. IV. 1933, II Rw. 1220/33. (Przegl. Sąd. poz. 396/33).

Dla rozwodu właściwe jest prawo, obowiązujące w ostatniem wspólnem miejscu zamieszkania małżonków. Toteż wyrok prawosławnego konsystorza warszawskiego co do małżonków, których ostatniem wspólnem miejscem zamieszkania był Kraków, jest wobec prawa cywilnego austr. bezskuteczny, jako przekreślający granice zakreślonej mu ustawami państwami właściwości przedmiotowej. O. S. N. z 9. VI. 1933, C II R. 351/33. (Przegl. Sąd. poz. 333/33).

Wyrok sądu duchownego prawosławnego, orzekający rozwód małżeństwa, zawartego na ziemiach b. zaboru austr. między osobami dawniej religji rzymsko-katolickiej, z których jedna następnie przeszła na prawosławie, nie jest skuteczny przeciw małżonkowi, pozostającemu przy dawnej wierze, jeżeli ostatniem wspólnem prawem małżonków było prawo poaustriackie. Zasada prawna w składzie 7 sędziów z 2. III. 1932, Prez. 86/31. O. S. N. z 14. IX. 1932, III Rw. 1226/32. (Frz. Pr. 58, poz. 49).

VI. Stosunki między rodzicami a dziećmi.

Pochodzenie ślubne.

Art. 18. 1) O ślubnem pochodzeniu dziecka rozstrzyga prawo, któremu mąż matki podlegał osobiście w czasie urodzenia się dziecka.

2) Jeżeli wówczas mąż już nie żył, właściwe jest prawo zmarłego z czasu jego śmierci.

Rodzice a dzieci ślubne.

Art. 19. 1) Dla stosunków między rodzicami a dziećmi ślubnemi właściwe jest prawo, któremu rodzice i dzieci osobiście podlegają.

2) Jeżeli prawa te są różne i odmienne, obowiązuje prawo, któremu strony wspólnie podlegały do ostatniego czasu.

3) Stosunek rodziców do córki zamężnej ocenia się według ustawy, której podlega mąż córki, o ile uprawnienia rodziców, z właściwej dla nich ustawy płynące, sprzeczne są z uprawnieniami męża, opartymi na właściwej dla niego ustawie.

Dzieci nieślubne.

Art. 20. Stosunek dziecka nieślubnego do matki ocenia się według prawa, któremu matka i dziecko osobiście podlegają; gdyby zaś prawa matki i dziecka były później różne i odmienne, według ostatniego ich prawa wspólnego.

Do dziecka nieślubnego emigrantki rosyjskiej, przebywającej w b. Galicji, stosuje się w sprawach ojcostwa i alimentacji korzystniejsze dlań przepisy austr. kod. cyw. O. S. N. z 5. IV. 1927, III Rw. 786/26. (Przegl. Sąd. poz. 587/28).

Art. 21. Dla ustalenia nieślubnego ojcostwa, wzajemnych praw i obowiązków ojca i dziecka, tudzież ojca i matki właściwe jest prawo, któremu matka i dziecko podlegały w chwili urodzenia się dziecka. Wszakże należy stosować prawo ojca nieślubnego, gdy dla dziecka jest korzystniejsze.

Uprawnienie dzieci nieślubnych (Legitymacja).

Art. 22. Uprawnienie dziecka nieślubnego podlega prawu ojca z czasu uprawnienia, a jeżeli ojciec wówczas już nie żył, — prawu z czasu jego śmierci.

Przysposobienie. (Adopcja).

Art. 23. Dla przysposobienia właściwe jest prawo, któremu osobiście podlega przysposabiający.

VII. O p i e k a.

Art. 24. Prawo, któremu osoba, potrzebująca pieczy prawnej (opieki, kurateli, pomocnika, doradcy sądowego), podlega osobiście, jest właściwe dla wszystkich spraw w zakresie pieczy prawnej.

Art. 25. Celem ochrony osoby lub majątku władze, w których okręgu osoba przebywa lub znajduje się jej majątek, wydadzą na podstawie miejscowego prawa tymczasowe zarządzenia konieczne.

Art. 26. Artykuły powyższe (24 i 25) nie mają zastosowania do kurateli (opieki) dla spraw poszczególnych.

VIII. P r a w a s p a d k o w e .

Art. 27. 1) Dla spraw spadkowych właściwe jest prawo, któremu spadkodawca podlegał osobiście w chwili śmierci.

2) Spadkobiercy muszą posiadać zdolność nabycia spadku nie tylko według ustawy właściwej dla praw spadkowych, ale także według ustawy, której podlegają osobiście.

Art. 28. Rozporządzenia ostatniej woli i umowy o prawa spadkowe podlegają prawu spadkodawcy z czasu sporządzenia tych czynności.

Art. 29. 1) Majątki, któremi spadkodawca nie może rozporządzać na przypadek swej śmierci, podlegają prawu miejsca, w którym się znajdują.

2) To samo prawo stosować należy do ograniczeń publiczno-prawnych, którym ulega spuścizna lub jej części.

Art. 30. Celem zabezpieczenia spadku władze wydadzą konieczne zarządzenia tymczasowe na podstawie prawa, obowiązującego w miejscu znajdowania się przedmiotów spadkowych.

IX. Przepisy ogólne.

Art. 31. Przepisy ustawy niniejszej należy stosować i wtedy, gdy ustawa o prawie właściwym dla stosunków prywatnych międzynarodowych (prawo prywatne międzynarodowe) wskazuje właściwość prawa obowiązującego w Polsce.

Art. 32. Gdy niepodobna ustalić faktu, rozstrzygającego w ostatnim rządzie o prawie właściwym, władza polska zastosuje prawo, obowiązujące w miejscu jej siedziby.

Art. 33. Ustawa niniejsza zyskuje moc obowiązującą po upływie 30 dni od jej ogłoszenia.

Art. 34. Wykonanie tej ustawy porucza się Ministrom: Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych i Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

PRAWO LOTNICZE

**Rozporządzenie
Prezydenta Rzeczypospolitej
z dnia 14 marca 1928 r.
o prawie lotniczem**

(Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 294) w brzmieniu ustawy
z 28 stycznia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 227).

.

XI. Prawo właściwe dla stosunków powietrznych.

Art. 57. Prawo rzeczowe, dotyczące statku powietrznego, ocenia się według prawa obowiązującego w miejscu zarejestrowania statku.

Art. 58. Czynności prawne, zdziałane na statku powietrznym w czasie żeglugi, uważa się za zdziałane w miejscu, w którym statek jest zarejestrowany.

NABYWANIE NIERUCHOMOŚCI
PRZEZ CUDZOZIEMCÓW

USTAWA

z dnia 24 marca 1920 r.

o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców. *)

(Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 202 z 1933 r.).

Art. 1. Nabywanie nieruchomości przez cudzoziemców, a to tak przez osoby fizyczne, jak i prawne może nastąpić jedynie po uprzednim uzyskaniu zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych, wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych. Co do nieruchomości, mających specjalne znaczenie jako to: przemysłowo-handlowe, rolnicze lub inne, decyzyja Ministra Spraw Wewnętrznych zapadnie nadto w porozumieniu z właściwym ministrem.

Art. 2. Minister Spraw Wewnętrznych może w poszczególnych wypadkach stawiać specjalne warunki jak nabywcy, tak i sprzedawcy, od których wypełnienia będzie uzależniona możliwość dokonania transakcji.

Art. 3. W pozwoleniu powinno być wymienione:

1) osoba nabywcy, 2) przedmiot nabycia, 3) suma minimalna nabycia, 4) warunki istotne transakcji oraz warunki specjalne, postawione w myśl art. 2 niniejszej ustawy. Zezwolenie ważne jest na czas 4 miesięcy. Przedłużenie tego okresu nie jest dopuszczalne. Jeżeli akt nabycia w tym czasie nie zostanie sporządzony, zezwolenie traci moc swoją.

Art. 4. Decyzja Ministra Spraw Wewnętrznych nie wymaga uzasadnienia i nie ulega żadnemu zaskarżeniu.

*) rozciągnięto na Kresy Wschodnie rozp. z 28. IV. 1921 (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 281), na Górny Śląsk ustawą z 3. XI. 1923 (Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 934) i na ziemię wielką rozp. z 26. XI. 1923 (Dz. U. R. P. Nr. 124, poz. 1001).

Art. 5. W wypadkach, przewidzianych w art. 1 niniejszej ustawy, nie wolno sporządzać i zatwierdzać aktów prawnych, ani na aktach tych podpisów stron uwierzytelniać, a władze hipoteczne nie mogą przepisywać tytułu własności na nabywcę bez złożenia zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych, oraz urzędowego dowodu, że te warunki, które w myśl zezwolenia powinny poprzedzać dokonanie transakcji, zostały spełnione. W aktach prawnych powinny być ściśle uwzględnione pod rygorem nieważności aktów wszystkie warunki, wyszczególnione w zezwoleniu.

Art. 6. Cudzoziemcy powinni każdym razem przed wzięciem udziału w licytacji nieruchomości wykazać się zezwoleniem Ministra Spraw Wewnętrznych do nabycia nieruchomości.

Art. 7. Nabycie nieruchomości przez cudzoziemca wbrew postanowieniu niniejszej ustawy jest nieważne.

W razie zawarcia transakcji wbrew tej ustawie, o nieważności orzekają sądy na żądanie powiatowej władzy administracji ogólnej, właściwej ze względu na miejsce położenia nieruchomości.

Art. 8. Postanowienia niniejszej ustawy nie dotyczą przeniesienia praw własności na spadkobierców.

Art. 9. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 10. Ustawa niniejsza nabiera mocy obowiązującej w 8 dni po jej ogłoszeniu.

WYKAZ UMÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

UMOWY Z PAŃSTWAMI OBCEMI *).

Anglja (Wielka Brytanja).

Traktat Handlowy i Nawigacyjny z Zjednocz. Królestwem Wielkiej Brytanji i Irlandji — Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 582 z 1924 r.

Konwencja w przedmiocie postępowania w sprawach cywilnych i handlowych — Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 533 z 1932 r.

Układ dotyczący traktowania komiwojażerów i ich próbek — Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 56 z 1935 r.

Argentyna.

Konwencja dotycząca odszkodowań za wypadki przy pracy — Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 75 z 1935 r.

*) Podajemy tylko te umowy, które mają znaczenie dla prawa prywatnego.

Austria.

Konwencja Handlowa — Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 11 z 1935 r.

Umowa w przedmiocie wzajemnego obrotu prawnego — Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 467 z 1926 r.

Układ, dotyczący uregulowania niektórych długów przedwojennych — Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 730 z 1932 r.

Belgia.

Umowa, dotycząca pewnych kwestyj, odnoszących się majątków, praw udziałów — Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 834 z 1923 r.

Traktat handlowy pomiędzy Polską a Belgią i Wielkim Księstwem Luksemburskiem — Dz. U. R. P. 106, poz. 836 z 1923 r.

Konwencja Konsularna — Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 637 z 1931 r.

Brazylja.

Traktat koncyliarny — Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 688 z 1933 r.

Bułgarja.

Porozumienie prowizoryczne w sprawach handlowych i nawigacyjnych — Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 32 z 1927 r.

Traktat o konsyljacji, postępowaniu są

domem i arbitrażu — Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 118 z 1931 r.

Chiny.

Traktat przyjaźni, handlowy i nawigacyjny — Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 499 z 1931 r.

Czechosłowacja.

Umowa w przedmiocie uregulowania obrotu prawnego w sprawach cywilnych, karnych i niespornych — Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 80 z 1926 r.

Umowa w sprawach prawnych i finansowych — Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 256 z 1926 r.

Konwencja Handlowa — Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 644 z 1926 r. i Nr. 33, poz. 301 z 1934 r., oraz prowizoryczne porozumienie handlowe — Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 697 i 698 z 1934 r.

Konwencja kolejowa — Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 624 z 1929 r. i Nr. 97, poz. 750 z 1933 r.

Danja.

Traktat handlowy i nawigacyjny — Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 736 z 1924 r.

Estonja.

Konwencja konsularna — Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 155 z 1926 r.

Traktat handlowy i nawigacyjny — Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 298 z 1931 r.;

protokół podatkowy — Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 300 z 1931 r.

Konwencja weterynaryjna — Dz. U. R. P. Nr. 63, poz. 528 z 1934 r.

Finlandja.

Traktat handlowy i nawigacyjny — Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 781 z 1924 r.

Francja.

Konwencja handlowa — Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 442 z 1922 r.

Umowa, dotycząca ustroju przemysłu naftowego — Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 832 z 1925 r.

Konwencja, dotycząca majątków, praw i udziałów — Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 149 z 1924 r.

Konwencja handlowa — Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 468 z 1925 r.

Konwencja, dotycząca przesyłania pism sądowych oraz rekwizycji w sprawach cywilnych i handlowych — Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 210 z 1927 r.

Konwencja konsularna — Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 528 z 1928 r.

Wolne Miasto Gdańsk.

Konwencja polsko-gdańska — Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 117 z 1922 r.

Umowa wykonawcza uzupełniająca — Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 139 z 1922 r. (załącznik).

Umowa w celu wykonania art. 61 umowy z 24. X. 1921 w sprawie zabezpieczenia kosztów proś

cesowych i zaliczki na koszty sądowe — Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 290 z 1925 r.

Umowa, dotycząca wzajemnego wykonywania orzeczeń sądowych — Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 490 z 1927 r. (§ 2 — ustępy końc. sprost. Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 522 z 1927 r.).

Grecja.

Konwencja handlowa — Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 683 z 1925 r.

Konwencja handlowa i nawigacyjna — Dz. U. R. P. Nr. 63, poz. 509 z 1931 r.

Hiszpanja.

Traktat o koncytacji, postępowaniu sądowym i arbitrażu — Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 162 z 1930 r.

Holandja.

Traktat handlowy i nawigacyjny — Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 422 z 1925 r.

Traktat o postępowaniu sądowym, arbitrażu i koncytacji — Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 72 z 1931 r.

Islandja.

Traktat handlowy i nawigacyjny — Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 734 z 1924 r.

Japonja.

Traktat handlowy i nawigacyjny — Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 42 z 1925 r.

Łotwa.

Konwencja konsularna — Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 26 z 1926 r.

Układ handlowy tymczasowy — Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 209 z 1931 r.

Traktat handlowy i nawig. — Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 217 z 1931 r.

Niemcy.

Układ w przedmiocie przejęcia wymiaru sprawiedliwości — Dz. U. R. P. Nr. 120, poz. 795 z 1920 r.

Układ w przedmiocie przejęcia wymiaru sprawiedliwości na G. Śląsku — Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 448 z 1922 r.

Konwencja, dotycząca Górn. Śląska — załącznik do Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 371 z 1922 r., (Uzupełn. — Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 377).

Akt podziału Górn. Śląska (oświadczenie rządowe) — Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 369 z 1922 r.

Układ w przedmiocie państwowej własności górniczej i hutniczej w polskiej części G. Śląska — Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 110 z 1923 r.

Układ w przedmiocie kopalń górnośląskich — Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 305 z 1923 r.

Konwencja o obywatelstwie i opcji byłych obywateli niem. Górn. Śląska — Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 148 z 1925 r.

Układ o dobrach rodzinnych — Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 99 z 1926 r.

Układ o obrocie prawnym — Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 217 z 1926 r.

Układ w sprawach opiekuńczych — Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 265 z 1926 r.

Umowa w sprawie uregulowania niektórych spraw, wynikających z wykonania ustaw waloryzacyjnych, obowiązujących w obu Państwach — Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 301 z 1926 r.

Układ o wydaniu akt — Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 850 z 1926 r.

Umowa o wzajemnej komunikacji kolejowej — Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 174 z 1927 r.

Układ waloryzacyjny Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 106 z 1931 r.

Układ w sprawie kas oszczędności — Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 108 z 1931 r.

Układ w sprawie uregulowania stosunków prawnych Niem. Zakładu Listów Zastawnych w Poznaniu — Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 110 z 1931 r.

Umowa o żegludze powietrznej — Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 117 z 1934 r.

Norwegja.

Traktat handlowy i nawigacyjny — Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 747 z 1927 r.

Persja.

Umowa handlowa — Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 582 z 1930 r.

Portugalja.

Konwencja handlowa i nawigacyjna — Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 289 z 1931 r.

Rosja (Z. S. R. R.).

Umowa o preliminaryjnym pokoju i rozjemie z Z. S. R. R. i Ukr. S. R. R., podpisana w Rydze 12. X. 1920 — Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 161 z 1921 r.

Traktat Pokoju z Rosją i Ukrainą, podp. w Rydze 18. III. 1921 — Dz. U. R. P. Nr. 49, poz. 300 z 1921 r.

Konwencja konsularna z Z. S. R. R. — Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 210 z 1926 r.

Konwencja kolejowa — Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 342 z 1925 r.

Umowa o stosunkach prawnych na granicy państw. — Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 541 z 1933 r.

Rumunja.

Konwencja handlowa i nawigacyjna — Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 726 z 1932 r.

Konwencja konsularna — Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 482 z 1931 r.

Konwencja w przedmiocie pomocy i ochrony sądowej w sprawach cywilnych — Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 427 z 1932 r.

Stany Zjednoczone Ameryki.

Układ handlowy (modu vivendi) — Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 654 z 1925 r.

Traktat przyjaźni, handlowy i praw konsularnych — Dz. U. R. P. Nr. 49, poz. 384 z 1933 r.

Stolica Apostolska (Państwo Watykan).

Konkordat — Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 501 z 1925 r. (rozp. Prez. Rzplitej z 7. II. 1928 o wpisywaniu do ksiąg hipotecznych prawa własności polskich osób prawnych, kościelnych i zakonnych — Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 120).

Królestwo S. H. S. (Jugosławja).

Konwencja handlowa — Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 373 z 1924 r.

Umowa, dotycząca stosunków prawnych obywateli obu stron — Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 16 z 1929 r.

Konwencja konsularna — Dz. U. R. P. Nr. 109, poz. 845 z 1931 r.

Szwajcarja.

Konwencja handlowa — Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 744 z 1922 r.

Szwecja.

Traktat handlowy i nawigacyjny — Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 490 z 1925 r.

Turcja.

Umowa handlowa i nawigacyjna — Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 753 z 1934 r.

Konwencja osiedleńcza — Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 411 z 1924 r. i Nr. 3, poz. 7 z 1934 r.

Węgry.

Konwencja handlowa — Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 656 z 1925 r.

Konwencja o żegludze powietrznej -- Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 381 z 1934 r.

Włochy.

Konwencja handlowa — Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 181 z 1923 r.

Konwencja, dotycząca uregulowania stosunków finansowych włoskich towarzystw ubezpieczeń, które działały na obszarze, należącym obecnie do Rzplitej Polskiej — Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 439 z 1926 r.

KONWENCJE MIĘDZYNARODOWE.

Traktat pokoju między mocarstwami sprzymierzonymi i skojarzonymi i Niemcami (Wersal 28. VI. 1919) — Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 200 z 1920 r.

Konwencja, dotycząca utworów literackich i artystycznych (Bern 9. IX. 1866) — Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 16 z 1922 r.

Konwencja Związkowa Paryska z 20. III. 1883 o ochronie własności przemysłowej — Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 58 z 1922 r. Dod. porozum. — Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 133 i 134 z 1922 r. Tekst ostateczny — Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 8 z 1932 r.

Konwencja Metryczna, dotycząca utworzenia i utrzymania Międzynarodowego Biura Miar, (Paryż, 20. V. 1875) — Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 608 z 1925 r.

Konwencja, dotycząca Procedury Cywilnej (Haga, 17. VII. 1905) — Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 735 z 1926 r.

Konwencje kolejowe — Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 633, 665, 667 z 1927 r., Nr. 54, poz. 412 z 1933 r., Nr. 26, poz. 204 z 1934 r.

Konwencja dotycząca uregulowania kolizji ustawodawstw w zakresie małżeństwa (Haga 12. VI. 1902) — Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 594 z 1929 r.

Konwencja, dotycząca uregulowania kolizji ustaw. i jurysdykcji w zakresie rozvodu i rozłączenia co do stołu i łoża (Haga 12. VI. 1902) — Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 595 z 1929 r.

Konwencja, dotycząca uregulowania opieki nad małoletnimi (Haga 12. VI. 1902) — Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 596 z 1929 r.

Konwencja, dotycząca kolizji ustaw. co do skutków małżeństwa w dziedzinie praw i obowiązków małżonków w ich stosunkach osobistych i majątkowych (Haga 17. VII. 1905) — Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 597 z 1929 r.

Konwencja, dotycząca ubezwłasnowolnienia i analogicznych zarządzeń opiekuńczych (Haga, 17. VII. 1905) — Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 598 z 1929 r.

Konwencja lotnicza (Warszawa, 12. X. 1929) — Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 49 z 1933 r.

Konwencja pocztowa (Londyn, 28. VI. 1929) — Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 99 z 1933 r.

Konwencja radjotelegraficzna (Waszyngton, 25. XI. 1927) — Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 430 z 1933 r.

Konwencja telekomunikacyjna (Madryt, 9—10. XII. 1932 r.) — Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 33 z 1935 r.

Konwencja o uregulowaniu połowu wielorybów (Genewa, 24. IX. 1931 r.) — Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 75 z 1935 r.).

KONWENCJE HASKIE

KONWENCJA

dotycząca uregulowania kolizyj ustawodawstw w zakresie małżeństwa, podpisana w Hadze, dnia 12 czerwca 1902 r., ratyfikowana przez Holandję, Luksemburg, Niemcy, Polskę (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 594 z 1929 r.), Portugalję, Rumunję, Szwecję, Szwajcarję, Włochy, Węgry i Gdańsk.

Artykuł 1.

Prawo zawierania małżeństwa jest regulowane przez ustawodawstwo ojczyście każdego z przyszłych małżonków, o ile postanowienia tego ustawodawstwa nie odwołują się wyraźnie do innego ustawodawstwa.

Artykuł 2.

Ustawodawstwo miejsca zawarcia małżeństwa może zabronić cudzoziemcom małżeństwa, które sprzeciwiałoby się postanowieniom tego ustawodawstwa, dotyczącym:

1. stopni pokrewieństwa lub powinowactwa, które stanowią bezwzględną przeszkodę zawarcia małżeństwa;

2. bezwzględnej przeszkody zawierania małżeństw pomiędzy osobami winnymi cudzołóstwa,

z powodu którego małżeństwo jednego z małżonków zostało rozwiązane;

3. bezwzględnej przeszkody zawierania małżeństw pomiędzy osobami skazanemi za wspólne godzenie na życie współmałżonka jednej z nich;

Małżeństwo, zawarte wbrew jednej z przeszkód wyżej wymienionych, nie będzie dotknięte nieważnością, o ile jest ono ważne według ustawodawstwa, wskazanego w artykule 1^{ym}.

Z zastrzeżeniem zastosowania pierwszego ustępu artykułu 6^{go} niniejszej Konwencji, żadne z Układających się Państw nie zobowiązuje się pozwolić na zawarcie małżeństwa, któreby, ze względu na poprzednie małżeństwo lub na przeszkodę charakteru religijnego, sprzeciwiało się jego ustawom. Pogwałcenie przeszkody tego rodzaju nie mogłoby pociągnąć za sobą nieważności małżeństwa w innych krajach, poza tym, w którym małżeństwo zostało zawarte.

Artykuł 3.

Ustawodawstwo miejsca zawarcia małżeństwa może zezwolić na małżeństwo cudzoziemców, niezależnie od przeszkód wynikających z ustawodawstwa, wskazanego w artykule 1^{ym}, o ile przeszkody te oparte są wyłącznie na motywach charakteru religijnego.

Inne Państwa mają prawo nie uznawać za ważne małżeństwa, zawartego w tych okolicznościach.

Artykuł 4.

Cudzoziemcy winni w celu zawarcia małżeństwa wykazać, że czynią zadość warunkom niezbęd-

nym według ustawodawstwa, wskazanego w artykule 1^{ym}.

Stwierdzenie takie może być dokonane bądź przez zaświadczenie przedstawicieli dyplomatycznych lub konsularnych, upoważnionych przez Państwo, którego obywatelami są strony, bądź też za pomocą jakiegokolwiek innego dowodu, byleby stwierdzenie to uznane było za wystarczające przez umowy międzynarodowe lub przez władze kraju zawarcia małżeństwa.

Artykuł 5.

Uznane będzie wszędzie za ważne co do formy małżeństwo, zawarte według ustawodawstwa tego kraju, gdzie zostało zawarte.

Jednakże kraje, których ustawodawstwo wymaga ślubu religijnego, będą mogły nie uznać za ważne małżeństw, zawartych przez ich obywateli zagranicą bez zachowania tego przepisu.

Postanowienia ustawodawstwa ojczystego o zapowiedziach winny być zachowane; wszakże brak tych zapowiedzi nie będzie mógł pociągnąć za sobą nieważności małżeństwa w krajach innych, poza krajem, którego ustawodawstwo zostało naruszone.

Wierzytelny odpis aktu ślubu przesłany zostanie władzom kraju każdego z małżonków.

Artykuł 6.

Uznane będzie wszędzie za ważne co do formy małżeństwo, zawarte wobec przedstawiciela dyplomatycznego lub konsularnego według jego ustawodaw-

stwa, jeżeli żadna ze stron, zawierających małżeństwo, nie posiada obywatelstwa Państwa, w którem małżeństwo zostało zawarte, i jeżeli Państwo to nie sprzeciwia się temu. Nie może się ono sprzeciwić, jeżeli chodzi o małżeństwo, któreby ze względu na poprzednie małżeństwo lub na przeszkodę charakteru religijnego wykraczało przeciw jego ustawom.

Zastrzeżenie ustępu drugiego artykułu 5-go stosuje się do małżeństw dyplomatycznych lub konsularnych.

Artykuł 7.

Małżeństwo nie ważne co do formy w kraju, gdzie zostało zawarte, będzie mogło pomimo to być uznane za ważne w innych krajach, jeżeli forma, przepisana przez ustawodawstwo ojczyście każdej ze stron, została zachowana.

Artykuł 8.

Konwencja niniejsza stosuje się tylko do małżeństw, zawieranych na terytorjum Układających się Państw pomiędzy osobami, z których jedna przynajmniej posiada obywatelstwo jednego z tych Państw.

Żadne Państwo nie zobowiązuje się niniejszą Konwencją do stosowania ustawodawstwa, któreby nie było ustawodawstwem jednego z Układających się Państw.

Artykuł 9.

Konwencja niniejsza, która stosuje się jedynie do terytorjów europejskich Układających się Państw, będzie ratyfikowana, a dokumenty ratyfikacyjne zo-

staną złożone w Hadze, skoro tylko większość Wysokich Układających się Stron będzie w możności to uczynić. Ze złożenia tego zostanie sporządzony protokół, którego uwierzytelniony odpis zostanie doręczony drogą dyplomatyczną każdemu z układających się Państw.

Artykuł 10.

Państwa, które nie podpisały Konwencji, a które były reprezentowane na Trzeciej Konferencji Międzynarodowego Prawa Prywatnego, będą dopuszczalne do przystąpienia bez zastrzeżeń do niniejszej Konwencji.

Państwo, życzące sobie przystąpić, zawiadomi najpóźniej do 31 grudnia 1904 roku o swym zamiarze zapomocą aktu, który zostanie złożony w archiwach Rządu Niderlandzkiego. Rząd ten prześle uwierzytelniony odpis tego aktu drogą dyplomatyczną każdemu z Układających się Państw.

Artykuł 11.

Niniejsza Konwencja wejdzie w życie w sześćdziesiątym dniu od daty złożenia dokumentów ratyfikacyjnych lub od daty oznajmienia o przystąpieniu.

Artykuł 12.

Niniejsza Konwencja obowiązywać będzie przez pięć lat od daty złożenia ratyfikacyj.

Okres ten rozpocznie się od wskazanej wyżej daty nawet dla Państw, które dokonają złożenia ratyfikacyj po tej dacie lub które przystąpiły później.

Konwencja będzie się odnawiała milcząco co pięć lat na dalsze pięciolecia z zastrzeżeniem wypowiedzenia.

Wypowiedzenie winno być oznajmione najmniej na sześć miesięcy przed upływem terminu, wskazanego w poprzednich ustępach, Rządowi Nietherlandzkiemu, który zawiadomi o tem wszystkie inne układające się Państwa.

Wypowiedzenie wywrze swój skutek jedynie w stosunku do Państwa, które je oznajmiło. Dla innych Państw Konwencja pozostanie w mocy.

Na dowód czego odnośni Pełnomocnicy podpisali niniejszą Konwencję i wycisnęli na niej swe pieczęcie.

Sporządzono w Hadze, dnia dwunastego czerwca tysiąc dziewięćset drugiego roku, w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwach Rządu Nietherlandzkiego, a którego uwierzytelniony odpis zostanie doręczony w drodze dyplomatycznej każdemu z Państw, które były reprezentowane na Trzeciej Konferencji Międzynarodowego Prawa Prywatnego.

KONWENCJA

dotycząca uregulowania kolizyj ustawodawstw i jurysdykcji w zakresie rozvodu i rozłączenia co do stołu i łoża, podpisana w Hadze, dnia 12 czerwca 1902 r., ratyfikowana przez Holandję, Luksemburg, Niemcy, Polskę (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 595 z 1929 r.), Portugalję, Rumunję, Szwecję, Włochy i Gdańsk.

Artykuł 1.

Małżonkowie mogą wnieść skargę o rozwód jedynie, jeżeli zarówno ich ustawodawstwo ojczyste, jak i ustawodawstwo miejsca, gdzie skarga o rozwód została wniesiona, uznają rozwód.

To samo dotyczy rozłączenia co do stołu i łoża.

Artykuł 2.

Rozvodu można żądać jedynie w takim razie, jeżeli w wypadku, o który chodzi, jest on dopuszczony zarówno przez ustawodawstwo ojczyste małżonków, jak i przez ustawodawstwo miejsca, gdzie skarga o rozwód została wniesiona, choćby dla przyczyn różnych.

To samo dotyczy rozłączenia co do stołu i łoża.

Artykuł 3.

Niezależnie od przepisów art. 1-go i 2-go obowiązować będzie jedynie ustawodawstwo ojczyście, o ile ustawodawstwo miejsca, gdzie skarga o rozwód została wniesiona, tak stanowi lub na to zezwala.

Artykuł 4.

Na ustawodawstwo ojczyście, wskazane w poprzedzających artykułach, nie można się powoływać dla uznania za przyczynę do rozwodu lub do rozłączenia co do stołu i łóża — faktu, który zdarzył się w czasie kiedy małżonkowie, lub jedno z nich, posiadali inne obywatelstwo.

Artykuł 5.

Skarga o rozwód lub rozłączenie co do stołu i łóża może być wytoczona:

1. przed sądy właściwe według ustawodawstwa ojczystego małżonków;

2. przed sądy właściwe według ustawodawstwa miejsca zamieszkania małżonków. Jeżeli małżonkowie, według swego ustawodawstwa ojczystego, nie posiadają tego samego miejsca zamieszkania, właściwą władzę sądową jest władza miejsca zamieszkania strony pozwanej. W razie porzucenia i w razie zmiany miejsca zamieszkania, dokonanej po powstaniu przyczyny rozwodu lub rozłączenia, skarga może być również wytoczona przed właściwe sądy ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania. Jednakże pozostaje zastrzeżona właściwość sądów ojczystych o tyle, o ile sądy te są wyłącznie właściwe dla skarg

o rozwód lub rozłączenie co do stołu i łoża. Sąd obcy pozostaje właściwym dla takiego małżeństwa, które nie może stanowić przedmiotu skargi o rozwód lub rozłączenie co do stołu i łoża przed właściwymi sądami ojczystymi.

Artykuł 6.

Jeżeli małżonkowie nie są uprawnieni do wniesienia skargi o rozwód lub rozłączenie co do stołu i łoża w kraju, gdzie mają miejsce zamieszkania, mogą oni jednakże, tak jeden, jak i drugi, zwrócić się do właściwego sądu tego kraju z prośbą o wydanie zarządzeń tymczasowych, przewidzianych przez jego ustawodawstwo, celem spowodowania ustania wspólnego pożycia. Zarządzenia powyższe pozostaną w mocy, jeżeli w ciągu jednego roku zostaną potwierdzone przez sądy ojczyste; nie będą one trwały dłużej, aniżeli pozwala na to ustawodawstwo miejsca zamieszkania.

Artykuł 7.

Rozwód oraz rozłączenie co do stołu i łoża, orzeczone przez sąd właściwy w myśl artykułu 5-go, będą uznane wszędzie pod warunkiem, że postanowienia niniejszej Konwencji zostały zachowane, i że, w wypadku, jeżeli orzeczenie wydane zostało zaocznie, pozwany był wezwany przed sąd stosownie do specjalnych postanowień, wymaganych przez jego ustawodawstwo ojczyste dla uznania wyroków za granicznych.

Rozwód i rozłączenie co do stołu i łoża, orzeczone w drodze sądownictwa administracyjnego,

uznane będą również wszędzie, jeżeli ustawodawstwo każdego z małżonków uznaje ten rozwód lub to rozłączenie.

Artykuł 8.

Jeżeli małżonkowie nie posiadają tego samego obywatelstwa, to ostatnie ich wspólne ustawodawstwo winno być uważane za ich ustawodawstwo ojczyście przy stosowaniu poprzedzających artykułów.

Artykuł 9.

Konwencja niniejsza stosuje się jedynie do skarg o rozwód lub rozłączenie co do stołu i łoża, wniesionych w jednym z Układających się Państw, jeżeli przynajmniej jedna ze stron posiada obywatelstwo jednego z tych Państw.

Żadne Państwo nie zobowiązuje się niniejszą Konwencją do stosowania ustawodawstwa, któreby nie było ustawodawstwem jednego z Układających się Państw.

Artykuł 10.

Konwencja niniejsza, która stosuje się jedynie do terytorjów europejskich Układających się Państw, będzie ratyfikowana, a dokumenty ratyfikacyjne zostaną złożone w Hadze, skoro tylko większość Wysokich Układających się Stron będzie w możności to uczynić.

Ze złożenia tego zostanie sporządzony protokół, którego uwierzytelniony odpis zostanie doręczony drogą dyplomatyczną każdemu z Układających się Państw.

Artykuł 11.

Państwa, które nie podpisały Konwencji, a które były reprezentowane na Trzeciej Konferencji Międzynarodowego Prawa Prywatnego, będą dopuszczalne do przystąpienia bez zastrzeżeń do niniejszej Konwencji.

Państwo życzące sobie przystąpić, zawiadomi najpóźniej do 31 grudnia 1904 roku o swym zamiarze zapomocą aktu, który złożony zostanie w archiwach Rządu Niderlandzkiego. Rząd ten prześle uwierzytelniony odpis tego aktu drogą dyplomatyczną każdemu z Układających się Państw.

Artykuł 12.

Niniejsza Konwencja wejdzie w życie w sześćdziesiątym dniu od daty złożenia dokumentów ratyfikacyjnych lub od daty oznajmienia o przystąpieniu.

Artykuł 13.

Konwencja niniejsza obowiązywać będzie przez pięć lat od daty złożenia ratyfikacji.

Okres ten zacznie płynąć od wskazanej daty nawet dla Państw, które dokonają złożenia po tej dacie, lub które przystąpiłyby później.

Konwencja będzie się odnawiała milcząco co pięć lat na dalsze pięciolecia z zastrzeżeniem wypowiedzenia.

Wypowiedzenie winno być oznajmione najmniej na sześć miesięcy przed upływem terminu, wskazanego w poprzednich ustępach, Rządowi Ni-

derlandzkiemu, który zawiadomi o tem wszystkie inne Ukládające się Państwa.

Wypowiedzenie wywrze swój skutek jedynie w stosunku do Państwa, które je oznajmiło. Dla innych Państw Konwencja pozostanie w mocy.

Na dowód czego odnośni Pełnomocnicy podpisali niniejszą Konwencję i wycisnęli na niej swe pieczęcie.

Sporządzono w Hadze, dnia dwunastego czerwca tysiąc dziewięćset drugiego roku, w jednym egzemplarzu, który będzie złożony w archiwach Rządu Niderlandzkiego, a którego uwierzytelniony odpis zostanie doręczony w drodze dyplomatycznej każdemu z Państw, które były reprezentowane na Trzeciej Konferencji Międzynarodowego Prawa Prywatnego.

KONWENCJA

dotycząca uregulowania opieki nad małoletnimi,
podpisana w Hadze, dnia 12 czerwca 1902 r., ratyfikowana przez Belgię, Hiszpanję, Holandję, Luksemburg, Niemcy, Polskę (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 596 z 1929 r.) Portugalję, Rumunję, Szwecję, Szwajcarję, Włochy, Węgry i Gdańsk.

Artykuł 1.

Opiekę nad małoletnim reguluje jego ustawodawstwo ojczyste.

Artykuł 2.

Jeżeli ustawodawstwo ojczyste nie urządza opieki w kraju małoletniego na wypadek, gdy miejsce jego zwykłego pobytu znajduje się zagranicą, przedstawiciel dyplomatyczny lub konsularny, upoważniony przez Państwo, którego obywatelem jest małoletni, będzie mógł się nią zająć, zgodnie z ustawodawstwem tego Państwa, o ile Państwo zwykłego pobytu małoletniego temu się nie sprzeciwia.

Artykuł 3.

Niemniej jednak, opiekę nad małoletnim, znajdującym zwykle miejsce pobytu zagranicą, ustanawia się i wykonywa zgodnie z ustawodawstwem miejsc

scowem, jeżeli nie została lub nie może być utworzona zgodnie z postanowieniami art. 1 lub 2.

Artykuł 4.

Istnienie opieki, ustanowionej zgodnie z postanowieniami art. 3, nie przeszkadza ustanowieniu nowej opieki przez zastosowanie art. 1 lub 2.

Fakt ten podany będzie w możliwie krótkim czasie do wiadomości rządu Państwa, w którym opieka najpierw była urządzona. Rząd ten zawiadomi o tem bądź władzę, która ustanowiła opiekę, bądź też, o ile władza taka nie istnieje, samego opiekuna.

Ustawodawstwo Państwa, w którym była zorganizowana dawna opieka, rozstrzyga, w jakiej chwili opieka ta ustaje w wypadku, przewidzianym w niniejszym artykule.

Artykuł 5.

We wszystkich wypadkach opieka otwiera się i ustaje w czasie i z przyczyn, określonych przez prawo ojczyście małoletniego.

Artykuł 6.

Zarząd opiekuńczy rozciąga się na osobę i na całokształt majątku małoletniego, niezależnie od miejsca położenia majątku.

Od zasady powyższej może być uczyniony wyjątek co do nieruchomości, podlegających według ustawodawstwa miejsca ich położenia szczególnej ordynacji majątkowej.

Artykuł 7.

W oczekiwaniu urzędzenia opieki, jako też we wszystkich wypadkach nagłych, władze miejscowe będą mogły wydać niezbędne zarządzenia w celu ochrony osoby i interesów małoletniego cudzoziemca.

Artykuł 8.

Władze Państwa, na którego terytorjum znajduje się małoletni cudzoziemiec, na którym wypadnie ustanowić opiekę, zawiadomią o tej sytuacji, gdy tylko powezmą o niej wiadomość, władze Państwa, którego małoletni jest obywatelem.

W ten sposób powiadomione władze poinformują w jak najkrótszym czasie władze, które im udzieliły powyższej wiadomości, czy opieka została lub czy będzie ustanowiona.

Artykuł 9.

Niniejsza Konwencja stosuje się jedynie do opieki nad małoletnimi obywatelami jednego z Układających się Państw, którzy posiadają zwykle miejsce pobytu na terytorjum jednego z tych Państw.

Jednakowoż art. 7 i 8 niniejszej Konwencji stosują się do wszystkich małoletnich obywateli Układających się Państw.

Artykuł 10.

Konwencja niniejsza, która stosuje się jedynie do terytorjów europejskich Układających się Państw, będzie ratyfikowana, i dokumenty ratyfikacyjne zostaną złożone w Hadze, skoro tylko większość Wy-

sokich Układających się Stron będzie w możności to uczynić.

Ze złożenia tego zostanie sporządzony protokół, którego uwierzytelniony odpis doręczony zostanie drogą dyplomatyczną każdemu z Układających się Państw.

Artykuł 11.

Państwa, które nie podpisały Konwencji, a które były reprezentowane na Trzeciej Konferencji Międzynarodowego Prawa Prywatnego, będą dopuszczone do przystąpienia bez zastrzeżeń do niniejszej Konwencji.

Państwo, życzące sobie przystąpić, zawiadomi najpóźniej do 31 grudnia 1904 r., o swym zamiarze zapomocą aktu, który zostanie złożony w archiwach Rządu Niderlandzkiego. Rząd ten prześle uwierzytelniony odpis tego aktu drogą dyplomatyczną każdemu z Układających się Państw.

Artykuł 12.

Niniejsza Konwencja wejdzie w życie w sześćdziesiątym dniu o ddaty złożenia dokumentów ratyfikacyjnych lub od daty oznajmienia o przystąpieniu.

Artykuł 13.

Konwencja niniejsza obowiązywać będzie przez pięć lat od daty złożenia ratyfikacyj.

Okres ten zacznie płynąć od wskazanej daty nawet dla Państw, któreby przystąpiły później.

Konwencja będzie się odnawiała milcząco co pięć lat na dalsze pięciolecia z zastrzeżeniem wypowiedzenia.

Wypowiedzenie winno być conajmniej na sześć miesięcy przed upływem terminu, wskazanego w poprzednich ustępach, oznajmione Rządowi Niderlandzkiemu, który zawiadomi o niem wszystkie inne Układające się Państwa.

Wypowiedzenie wywrze swój skutek jedynie w stosunku do Państwa, które je oznajmiło. Dla innych Państw Konwencja pozostanie w mocy.

Na dowód czego odnośni Pełnomocnicy podpisali niniejszą Konwencję i wycisnęli na niej swe pieczęcie.

Sporządzono w Hadze dnia dwunastego czerwca tysiąc dziewięćset drugiego roku w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwach Rządu Niderlandzkiego, a którego uwierzytelniony odpis zostanie doręczony w drodze dyplomatycznej każdemu z Państw, które były reprezentowane na Trzeciej Konferencji Międzynarodowego Prawa Prywatnego.

KONWENCJA

dotycząca kolizyj ustawodawstw co do skutków małżeństwa w zakresie praw i obowiązków małżonków w ich stosunkach osobistych i majątkowych, podpisana w Hadze, dnia 17 lipca 1905 r., ratyfikowana przez Holandję, Niemcy, Polskę (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 597 z 1929 r.), Portugalję, Rumunję, Szwecję, Włochy i Gdańsk.

I. PRAWA I OBOWIĄZKI MAŁŻONKÓW W ICH STOSUNKACH OSOBISTYCH.

Artykuł 1.

Prawa i obowiązki małżonków w zakresie ich stosunków osobistych są uregulowane przez ich ustawodawstwo ojczyście.

Niemniej jednak prawa te i obowiązki mogą być przymusowo wykonane tylko za pomocą środków dozwolonych również przez ustawodawstwo państwa, gdzie się żąda przymusowego wykonania.

II. MAJĄTEK MAŁŻONKÓW

Artykuł 2.

W braku umowy o skutkach małżeństwa w zakresie majątku małżonków, tak ruchomego, jak nie-

ruchomego, rozstrzyga ustawodawstwo ojczyście męża w chwili zawarcia małżeństwa.

Zmiana obywatelstwa małżonków lub jednego z nich nie ma wpływu na ustrój majątkowy małżeński.

Artykuł 3.

Zdolność każdego z narzeczonych do zawarcia umowy małżeńskiej jest określona przez jego ustawodawstwo ojczyście w chwili zawarcia małżeństwa.

Artykuł 4.

Ustawodawstwo ojczyście małżonków rozstrzyga, czy mogą oni, podczas trwania małżeństwa, czy to sporządzić umowę majątkową małżeńską, czy też rozwiązać lub zmienić swe umowy małżeńskie.

Zmiana ustroju majątkowego małżeńskiego nie może mieć skutków działających wstecz na szkodę osób trzecich.

Artykuł 5.

Ważność pod względem treści umowy majątkowej małżeńskiej i jej skutki reguluje ustawodawstwo ojczyście męża z czasu zawarcia małżeństwa, lub, jeżeli umowa została zawarta podczas trwania małżeństwa, ustawodawstwo ojczyście małżonków z czasu zawarcia umowy.

To samo ustawodawstwo rozstrzyga, czy i w jakiej mierze wolno małżonkom odwoływać się do innego ustawodawstwa; gdy się doń odwołali, wówczas to ustawodawstwo określa skutki małżeńskiej umowy majątkowej.

Artykuł 6.

Umowa majątkowa małżeńska jest ważna pod względem formy, jeżeli została zawarta bądź zgodnie z ustawodawstwem kraju, w którym została sporządzona, bądź zgodnie z ustawodawstwem ojczystem każdego z narzeczonych z czasu zawarcia małżeństwa, bądź także, jeżeli została zawarta podczas trwania małżeństwa, zgodnie z ustawodawstwem ojczystem każdego z małżonków.

Jeżeli ustawodawstwo ojczyste jednego z narzeczonych lub, w razie gdy umowa została zawarta podczas trwania małżeństwa, ustawodawstwo ojczyste jednego z małżonków wymaga, jako warunku ważności, aby umowa, nawet gdy została zawarta w kraju obcym, posiadała formę określoną, postanowienia tegoż ustawodawstwa winny być zachowane.

Artykuł 7.

Postanowienia niniejszej Konwencji nie stosują się do nieruchomości, podlegających według ustawodawstwa miejsca ich położenia szczególnej ordynacji majątkowej.

Artykuł 8.

Każde z Układających się Państw zastrzega sobie:

- 1) uzależnienie od specjalnych formalności prawa powoływania się na ustrój majątkowy przeciwko osobom trzecim;

- 2) stosowanie postanowień, mających na celu ochronę osób trzecich w zakresie ich stosunków

prawnych z mężatką, która wykonywa pewien zawód na terytorjum tego Państwa.

Układające się Państwa zobowiązują się podawać sobie do wiadomości przepisy prawne, mające zastosowanie według niniejszego artykułu.

III. POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 9.

Jeżeli małżonkowie nabyli podczas trwania małżeństwa nowe a mianowicie to samo obywatelstwo, wówczas ich ustawodawstwo ojczyście będzie stosowane w wypadkach, wskazanych w art. 1, 4 i 5.

Jeżeliby się zdarzyło, że podczas trwania małżeństwa małżonkowie nie posiadają jednakowego obywatelstwa, ostatnie ich wspólne ustawodawstwo winno być uważane przy stosowaniu wyżej wspomnianych artykułów za ich ustawodawstwo ojczyście.

Artykuł 10.

Niniejsza Konwencja nie będzie stosowana, gdyby, według artykułów poprzedzających, ustawodawstwo, które powinno być stosowane, nie było ustawodawstwem jednego z Układających się Państw.

IV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE.

Artykuł 11.

Konwencja niniejsza będzie ratyfikowana i dokumenty ratyfikacyjne zostaną złożone w Hadze, skoro tylko sześć z Wysokich Układających się Stron będzie w możności to uczynić.

Z każdego złożenia dokumentów ratyfikacyjnych zostanie sporządzony protokół, którego uwierzytelniony odpis zostanie doręczony drogą dyplomatyczną każdemu z Układających się Państw.

Artykuł 12.

Konwencja niniejsza stosuje się z samego prawa do terytoriów europejskich Układających się Państw.

Jeżeli jedno z Układających się Państw życzyłoby sobie wprowadzić ją w życie na swoich terytoriach, w posiadłościach lub kolonjach, położonych poza Europą, lub w swych okręgach sądownictwa konsularnego, oznajmi w tym celu swój zamiar za pomocą aktu, który zostanie złożony w archiwach Rządu Niderlandzkiego. Rząd ten prześle w drodze dyplomatycznej odpis uwierzytelniony każdemu z Układających się Państw. Konwencja wejdzie w życie w stosunkach między Państwami, które w odpowiedzi na to oznajmienie, oświadczą swą zgodę, a terytorjami, posiadłościami i kolonjami, położonymi poza Europą, oraz okręgami sądownictwa konsularnego, dla których oznajmienie zostało złożone. Oświadczenie zgody będzie złożone również w archiwach Rządu Niderlandzkiego, który prześle w drodze dyplomatycznej jego odpis uwierzytelniony każdemu z Układających się Państw.

Artykuł 13.

Państwa, reprezentowane na Czwartej Konferencji Międzynarodowego Prawa Prywatnego, do

puszczone są do podpisania niniejszej Konwencji aż do chwili złożenia dokumentów ratyfikacyjnych przewidzianego w art. 11 ustęp 1.

Po złożeniu ich będą one zawsze dopuszczone do przystąpienia bez zastrzeżeń do Konwencji. Państwo, które zechce przystąpić do Konwencji, oznajmi swój zamiar zapomocą aktu, który zostanie złożony w archiwach Rządu Niderlandzkiego. Rząd ten prześle w drodze dyplomatycznej uwierzytelniony odpis tego oznajmienia każdemu z Układających się Państw.

Artykuł 14.

Konwencja niniejsza wejdzie w życie w sześćdziesiątym dniu od daty złożenia dokumentów ratyfikacyjnych, przewidzianego w art. 11 ust. 1.

W wypadku, przewidzianym w art. 12 ust. 2, wejdzie ona w życie po upływie czterech miesięcy od daty złożenia oświadczenia zgody, a w wypadku, przewidzianym w art. 13 ust. 2, w sześćdziesiątym dniu po oznajmieniu przystąpienia.

Rozumie się, że oznajmienia, przewidziane w art. 12 ustęp 2, będą mogły nastąpić dopiero po wejściu w życie niniejszej Konwencji, zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu.

Artykuł 15.

Konwencja niniejsza będzie obowiązywała przez pięć lat od daty, wskazanej w art. 14. ustęp 1.

Okres ten zacznie płynąć od tej daty nawet dla Państw, któreby przystąpiły później, jak również

w stosunku do oświadczeń zgody, dokonanych na zasadzie art. 12, ust. 2.

Konwencja będzie się odnawiała milcząco co pięć lat na dalsze pięciolecia z zastrzeżeniem wypowiedzenia.

Wypowiedzenie winno być oznajmione najmniej na sześć miesięcy przed upływem terminu, wskazanego w ustępach 2 i 3, Rządowi Niderlandzkiemu, który o niem zawiadomi wszystkie inne Państwa.

Wypowiedzenie może stosować się wyłącznie do terytorjów, posiadłości i kolonij, położonych poza Europą, lub także do okręgów sądownictwa konsularnego, wymienionych w oznajmieniu, dokonaniem na zasadzie art. 12, ust. 2.

Wypowiedzenie wywrze swój skutek jedynie w stosunku do Państwa, które je oznajmiło. Dla innych Układających się Państw Konwencja pozostanie w mocy.

Na dowód czego, odnośni Pełnomocnicy podpisali niniejszą Konwencję i wycisnęli na niej swe pieczęcie.

Sporządzono w Hadze, siedemnastego lipca tysiąc dziewięćset piątego roku, w jednym egzemplarzu, który będzie złożony w archiwach Rządu Niderlandzkiego, a którego uwierzytelniony odpis zostanie doręczony w drodze dyplomatycznej każdemu z Państw, reprezentowanych na Czwartej Konferencji Międzynarodowego Prawa Prywatnego.

KONWENCJA

dotycząca ubezwłasnowolnienia i analogicznych zarządzeń opiekuńczych, podpisana w Hadze, dnia 17 lipca 1905 r., ratyfikowana przez Holandję, Niemcy, Polskę (Dz. U. R. P, Nr. 80, poz. 598 z 1929 r.), Portugalję, Rumunję, Szwecję, Węgry, Włochy i Gdańsk.

Artykuł 1.

Dla ubezwłasnowolnienia właściwe jest ustawodawstwo ojczyście osoby, podlegającej ubezwłasnowolnieniu; odchylenia od tej zasady są zawarte w następujących artykułach.

Artykuł 2.

Ubezwłasnowolnienie może być orzeczone jedynie przez właściwe władze Państwa, którego obywatelem jest osoba podlegająca ubezwłasnowolnieniu, a opieka będzie zorganizowana według ustaw tegoż Państwa, wyjąwszy wypadki, przewidziane w następujących artykułach.

Artykuł 3.

Jeżeli w jednym z Układających się Państw obywatel innego z tych Państw znajduje się w położeniu, dla którego jego ustawodawstwo ojczyście

przewiduje ustanowienie ubezwłasnowolnienia, władze miejscowe będą mogły wydać wszelkie tymczasowe zarządzenia, potrzebne dla ochrony jego osoby i majątku.

O powyższem zostanie zawiadomiony Rząd Państwa, którego on jest obywatelem.

Zarządzenia te ustaną, gdy tylko władze miejscowe otrzymają od władz ojczystych danego obywatela zawiadomienie, że zostały wydane zarządzenia tymczasowe, lub że położenie prawnie danej osoby zostało uregulowane drogą wyroku.

Artykuł 4.

Władze Państwa, na którego terytorjum cudzoziemiec, podlegający ubezwłasnowolnieniu, ma miejsce swego zwykłego pobytu, zawiadomią o tej sytuacji, gdy tylko powezmą o niej wiadomość, — władze Państwa ojczystego cudzoziemca, komunikując im zarazem o żądaniu ubezwłasnowolnienia, o ile im było przedstawione oraz o zarządzeniach tymczasowych, któreby były wydane.

Artykuł 5.

Zawiadomienia, przewidziane w art. 3 i 4 będą skuteczniiane w drodze dyplomatycznej, chyba że pomiędzy odnośnemi władzami jest dopuszczone bezpośrednie komunikowanie się z sobą.

Artykuł 6.

Dopóki władze ojczyste nie odpowiedzą na zawiadomienie, przewidziane w art. 4, należy wstrzy-

mać się od wydania jakichkolwiek zarządzeń ostatecznych w kraju zwykłego pobytu. Jeżeli władze ojczyste oświadczą, że pragną powstrzymać się od wszelkich kroków lub jeśli nie odpowiedzą w ciągu sześciu miesięcy, władze zwykłego miejsca pobytu winny powziąć decyzję co do ubezwłasnowolnienia, uwzględniając przeszkody, któreby według odpowiedzi władz ojczystych wykluczały ubezwłasnowolnienie w kraju ojczystym.

Artykuł 7.

W przypadku, gdy władze miejsca zwykłego pobytu są właściwe w myśl poprzedzającego artykułu, żądanie ubezwłasnowolnienia może być wniesione przez takie osoby i z takich przyczyn, które są dopuszczone zarówno przez ustawodawstwo ojczyste, jak i przez ustawodawstwo miejsca pobytu cudzoziemca.

Artykuł 8.

Gdy ubezwłasnowolnienie zostało orzeczone przez władze miejsca zwykłego pobytu, zarząd, dotyczącej osoby ubezwłasnowolnionej i jej majątku, będzie zorganizowany według ustawodawstwa miejscowego i skutki ubezwłasnowolnienia będą regulowane przez to samo ustawodawstwo.

Jeżeli jednak ustawodawstwo ojczyste ubezwłasnowolnionego stanowi, że piecza nad nim ma być powierzona z samego prawa pewnej określonej osobie, postanowienie to będzie, w miarę możliwości, uwzględnione.

Artykuł 9.

Ubezłasnowolnienie, orzeczone przez właściwe władze stosownie do poprzedzających postanowień, będzie skuteczne pod względem zdolności do działań prawnych ubezłasnowolnionego i opieki nad nim, we wszystkich Układających się Państwach bez potrzeby uzyskania exequatur.

Jednakże środki publikacji, przewidziane przez ustawodawstwo miejscowe dla ubezłasnowolnienia, orzeczonego przez władze krajowe, będą mogły być przez to ustawodawstwo uznane, jako stosujące się do ubezłasnowolnienia, zarządzanego przez władzę zagraniczną, lub zastąpione przez zarządzenia analogiczne. Państwa Układające się zakomunikują sobie wzajemnie, za pośrednictwem Rządu Niderlandzkiego, postanowienia, jakie powezmą w tej mierze.

Artykuł 10.

Istnienie opieki, ustanowionej zgodnie z art. 8 nie stoi na przeszkodzie ustanowieniu nowej opieki, zgodnie z ustawodawstwem ojczystem.

Fakt ten będzie, o ile można najwcześniej, zakomunikowany władzom Państwa, w którym ubezłasnowolnienie zostało orzeczone.

Ustawodawstwo tego Państwa decyduje, w jakiej chwili ustaje opieka, która tam została urządzona. Począwszy od tej chwili skutki ubezłasnowolnienia, orzeczonego przez władzę zagraniczną, będą regulowane przez prawo ojczyste ubezłasnowolnionego.

Artykuł 11.

Ubezłasnowolnienie orzeczone przez władze miejsca zwykłego pobytu, będzie mogło być uchylone przez władze ojczyste, zgodnie z ich ustawodawstwem.

Władze miejscowe, które orzekły ubezłasnowolnienie, będą mogły również uchylić je z wszystkich przyczyn, przewidzianych bądź przez ustawodawstwo ojczyste bądź przez ustawodawstwo miejscowe. Żądanie może być przedstawione przez wszystkich, którzy będą do tego uprawnieni przez jedno lub drugie z powyższych ustawodawstw.

Decyzje, uchylające ubezłasnowolnienie, będą wywierały skutki z samego prawa we wszystkich Układających się Państwach, bez potrzeby exequatur.

Artykuł 12.

Postanowienia poprzedzające będą stosowane bez rozróżnienia pomiędzy majątkiem ruchomym a nieruchomym ubezłasnowolnionego, z wyjątkiem co do nieruchomości, podlegających według ustawodawstwa miejsca ich położenia szczególnej ordynacji majątkowej.

Artykuł 13.

Przepisy, zawarte w niniejszej Konwencji, odnoszą jednakowo do ubezłasnowolnienia w ścisłym tego słowa znaczeniu, do ustanowienia kurateli, do mianowania doradcy sądowego, jako też do wszelkich analogicznych zarządzeń, o ile pociągają za sobą ograniczenia zdolności.

Artykuł 14.

Niniejsza Konwencja stosuje się jedynie do ubezwłasnowolnienia obywateli jednego z Układających się Państw, mających zwykle miejsce pobytu na terytorjum jednego z tych Państw.

Niemniej jednak art. 3 niniejszej Konwencji stosuje się do wszystkich obywateli Układających się Państw.

Artykuł 15.

Niniejsza Konwencja będzie ratyfikowana i dokumenty ratyfikacyjne zostaną złożone w Hadze, skoro tylko sześć z Wysokich Układających się Stron będzie w możności to uczynić.

Z każdego złożenia dokumentów ratyfikacyjnych zostanie sporządzony protokół, którego uwierzytelniony odpis zostanie doręczony drogą dyplomatyczną każdemu z Układających się Państw.

Artykuł 16.

Konwencja niniejsza stosuje się z samego prawa do terytorjów europejskich Układających się Państw.

Jeżeli jedno z Układających się Państw życzyłoby sobie wprowadzić ją w życie na swoich terytorjach, w posiadłościach lub kolonjach, położonych poza Europą, lub w swych okręgach sądownictwa konsularnego, oznajmia w tym celu swój zamiar za pomocą aktu, który złożony zostanie w archiwach Rządu Niderlandzkiego. Rząd ten prześle w drodze dyplomatycznej odpis uwierzytelniony tego aktu każ-

demu z Układających się Państw. Konwencja wejdzie w życie w stosunkach między Państwami, które odpowiedzą oświadczeniem zgody na to oznajmienie, a terytorjami, posiadłościami i kolonjami, położone mi poza Europą, oraz okręgami sądownictwa konsularnego, ze względu na które oznajmienie zostało uskutecznione. Oświadczenie zgody będzie złożone również w archiwach Rządu Niderlandzkiego, który prześle w drodze dyplomatycznej jego odpis uwierzytelniony każdemu z Układających się Państw.

Artykuł 17.

Państwa, reprezentowane na Czwartej Konferencji Międzynarodowego Prawa Prywatnego, są dopuszczone do podpisania niniejszej Konwencji aż do chwili złożenia dokumentów ratyfikacyjnych przewidzianego w art. 15 ustęp 1.

Po złożeniu ich będą one zawsze dopuszczone do przystąpienia bez zastrzeżeń do Konwencji. Państwo, które zapragnie przystąpić do Konwencji, oznajmi swój zamiar zapomocą aktu, który złożony zostanie w archiwach Rządu Niderlandzkiego. Rząd ten prześle w drodze dyplomatycznej uwierzytelniony odpis tego aktu każdemu z Układających się Państw.

Artykuł 18.

Konwencja niniejsza wejdzie w życie w sześćdziesiątym dniu od daty złożenia dokumentów ratyfikacyjnych, przewidzianego w art. 15 ust.1.

W przypadku, przewidzianym w art. 16. ust. 2, wejdzie ona w życie w cztery miesiące po dacie złożenia oświadczenia zgody, a w przypadku, przewidzianym w art. 17 ust. 2, w sześćdziesiątym dniu po oznajmieniu przystąpień.

Rozumie się, że oznajmienia, przewidziane w art. 16 ust. 2, będą mogły nastąpić dopiero po wejściu w życie niniejszej Konwencji zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu.

Artykuł 19.

Konwencja niniejsza będzie obowiązywała przez pięć lat od daty, wskazanej w art. 18 ust. 1.

Okres ten zacznie płynąć od tej daty nawet dla Państw, któreby przystąpiły później, jak również w stosunku do oświadczeń zgody, dokonanych na zasadzie art. 16. ust. 2.

Konwencja będzie się odnawiała milcząco co pięć lat na dalsze pięciolecia z zastrzeżeniem wypowiedzenia.

Wypowiedzenie winno być oznajmione najmniej na sześć miesięcy przed upływem terminu, wskazanego w ustępach 2 i 3, Rządowi Niderlandzkiemu, który zawiadomi o niem wszystkie inne Państwa.

Wypowiedzenie może stosować się wyłącznie do terytorjów, posiadłości i kolonij, położonych poza Europą, lub także do okręgów sądownictwa konsularnego, wymienionych w oznajmieniu, dokonaniem na zasadzie art. 16 ust. 2.

Wypowiedzenie wywrze swój skutek jedynie w stosunku do Państwa, które je oznajmiło. Dla innych Układających się Państw Konwencja pozostanie w mocy.

Na dowód czego odnośni Pełnomocnicy podpisali niniejszą Konwencję i wycisnęli na niej swe pieczęcie.

Sporządzono w Hadze, dnia siedemnastego lipca tysiąc dziewięćset piątego roku, w jednym egzemplarzu, który dędzie złożony w archiwach Rządu Niderlandzkiego, a którego odpis zostanie doręczony w drodze dyplomatycznej każdemu z Państw, reprezentowanych na Czwartej Konferencji Międzynarodowego Prawa Prywatnego.

KONWENCJA

o procedurze cywilnej, podpisana w Hadze, dnia 17 lipca 1905 r., ratyfikowana przez Austrię, Belgię, Czechosłowację, Danję, Estonję, Finlandję, Francję, Hiszpanję, Holandję, Jugosławję, Luksemburg, Łotwę, Niemcy, Norwegję, Polskę (Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 735 z 1926 r.), Rumunję, Szwajcarję, Szkocję, Węgry, Włochy i w. m. Gdańsk.

I. Udzielanie aktów sądowych i pozasądowych.

Art. 1. W państwach zawierających umowę doręcza się w sprawach cywilnych lub handlowych, pisma przeznaczone dla osób znajdujących się za granicą, na żądanie konsula państwa wzywającego, zwrócone do władzy, którą wskaże państwo wezwane. Żądanie powinno wymieniać władzę, od której pochodzi nadesłany akt, nazwiska i stanowiska procesowe stron, adres odbiorcy, rodzaj odnośnego aktu i powinno być sporządzone w języku władzy wezwanej. Władza ta prześle konsulowi dokument, stwierdzający doręczenie albo podający okoliczność, która doręczeniu stanęła na przeszkodzie.

Wszelkie trudności, któreby wyniknęły z powodu żądania, zgłoszonego przez konsula, będą usuwane na drodze dyplomatycznej.

Każde z państw, zawierających umowę, może zapomocą zawiadomienia innych państw uczestniczących w tej umowie wyrazić życzenie, aby żądanie doręczenia, które ma być uskutecznione na jego terytorjum, zawierające szczegóły wymienione w ustępie I, było mu przesyłane drogą dyplomatyczną.

Postanowienia powyższe nie stanowią przeszkody, aby dwa państwa, uczestniczące w umowie, porozumiały się co do douszczalności bezpośredniego komunikowania się z sobą ich władz właściwych.

Art. 2. Doręczenie ma być wykonane staraniem właściwej władzy państwa, do którego skierowano żądanie. Wyjąwszy przypadki, przewidziane w artykule 3, władza ta może ograniczyć się do tego, iż wykona doręczenie przez oddanie aktu odbiorcy, o ile ten przyjmie go dobrowolnie.

Art. 3. Jeżeli akt, który ma być doręczony, jest sporządzony bądź w języku władzy wezwanej, bądź w języku, na który zgodziły się oba państwa zainteresowanie, albo jeżeli dołączono do niego przekład na jeden z tych języków, władza wezwana, na stosowne życzenie wyrażone w żądaniu doręczenia, zarządzi doręczenie aktu w formie przepisanej dla podobnych doręczeń jej ustawodawstwem wewnętrznem, albo w formie szczególnej, o ile taka forma nie sprzeciwia się temu ustawodawstwu. Jeśli życzenia takiego nie wyrażono, władza wezwana, będzie się starała wykonać doręczenie przede wszystkim według postanowień artykułu 2.

O ile niema porozumienia odmiennego przykład, wspomniany w ustępie poprzednim, powinien być uwierzytelniony przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela państwa wzywającego, albo przez zaprzysiężonego tłumacza państwa wezwanego.

Art. 4. Doręczenia w myśl art. 1, 2 i 3 można odmówić jedynie wówczas, jeżeliby ono według zaopatrywania państwa, na którego terytorjum ma być wykonane, mogło naruszyć jego prawa zwierzchnicze lub jego bezpieczeństwo.

Art. 5. Dowodem doręczenia będzie albo datowane i zalegalizowane pokwitowanie odbiorcy, albo zaświadczenie władzy państwa wezwanego, stwierdzające fakt, formę i datę doręczenia.

Jeżeli akt, przeznaczony do doręczenia, przesłano w dwóch egzemplarzach, należy potwierdzenie odbioru lub zaświadczenie uiścić na jednym z dwu egzemplarzy, albo je do niego dołączyć.

Art. 6. Postanowienia poprzednich artykułów nie stanowią przeszkody:

1) aby można było przesłać akta osobom zainteresowanym, przebywającym zagranicą, bezpośrednio pocztą;

2) aby osoby zainteresowane mogły skutecznie doręczenia bezpośrednio przez właściwych urzędników wykonawczych lub innych właściwych funkcjonariuszów kraju, gdzie doręczenie ma nastąpić;

3) aby każde państwo mogło skutecznie doręczenia przeznaczone dla osób, przebywających za granicą, bezpośrednio przez swych przedstawicieli dyplomatycznych lub konsularnych.

Uprawnienie przewidziane w każdym z tych przypadków istnieje tylko wtedy, gdy zezwalają na nie umowy państw zainteresowanych, albo w braku umów, gdy państwo, na którego terytorjum doręczenie ma być wykonane, temu się nie sprzeciwia. Państwo to nie może się sprzeciwiać, gdy w przypadku przewidzianym w ustępie 1. p. 3 akt ma być doręczony bez użycia przymusu obywatelowi państwa wzywającego.

Art. 7. Doręczenie nie może pociągać za sobą zwrotu jakichkolwiek opłat lub wydatków.

Jednak w braku porozumienia odmiennego, państwo wezwane jest uprawnione żądać od państwa wzywającego zwrotu wydatków, spowodowanych przez współdziałanie urzędnika wykonawczego, albo przez zastosowanie szczególnej formy doręczenia, w przypadkach przewidzianych w artykule 3.

II. Rekwizycje.

Art. 8. W sprawach cywilnych lub handlowych może władza sądowa każdego z państw zawierających umowę zwracać się, stosownie do przepisów swego ustawodawstwa, zapomocą pisma rekwizycyjnego do właściwej władzy innego państwa, zawierającego umowę, z prośbą, by władza ta przedsięwzięła w granicach swego zakresu działania bądź pewną czynność procesową, bądź inne czynności sądowe.

Art. 9. Pisma rekwizycyjne będą przesyłane za pośrednictwem konsula państwa wzywającego, do władzy, którą wskaże państwo wezwane. Władza ta prześle konsulowi akt, stwierdzający wykonanie rekwizycji lub wyłuszczający okoliczność, która stała na przeszkodzie wykonaniu.

Wszelkie trudności, któreby się wyłoniły z powodu rekwizycji, należy usuwać na drodze dyplomatycznej.

Każde z państw zawierających umowę, może zapomocą zawiadomienia innych państw, zawierających umowę, oświadczyć, że rekwizycje przeznaczone do wykonania na jego terytorjum, mają mu być przesyłane drogą dyplomatyczną.

Postanowienia powyższe nie stanowią przeszkody, aby dwa państwa, zawierające umowę, porozumiały się z sobą co do dopuszczalności bezpośredniego przesyłania sobie rekwizycji przez ich władze właściwe.

Art. 10. W braku porozumienia odmiennego, pismo rekwizycyjne powinno być sporządzone bądź w języku władzy wezwanej, bądź w języku, na który zgodziły się oba państwa zainteresowane, albo należy do tego pisma dołączyć przekład na jeden z tych języków, uwierzytelniony przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela państwa wzywającego lub zaprzysiężonego tłumacza państwa wezwanego.

Art. 11. Władza sądowa, do której skierowano rekwizycję, ma obowiązek uczynić jej zadość i użyć

przytem tych samych środków przymusu, co przy załatwianiu rekwizycji, pochodzących od władz państwa wezwanego, lub prośby, podanej w tym celu przez stronę zainteresowaną. Tych środków przymusu nie trzeba stosować koniecznie, jeżeli chodzi o osobiste stawienie się stron procesowych.

Na żądanie władzy wzywającej należy ją zawiadomić o czasie i miejscu wykonania żądanej czynności w tym celu, aby strona zainteresowana mogła być przytem obecna.

Wykonania rekwizycji można odmówić tylko wówczas:

1) jeżeli autentyczność dokumentu nie jest pewna;

2) jeżeli wykonanie rekwizycji nie należy w państwie wezwanem do zakresu działania władzy sądowej;

3) jeżeli ono, według zapatrywania państwa, na którego terytorjum ma nastąpić, mogłoby naruszyć jego prawa zwierzchnicze lub jego bezpieczeństwo.

Art. 12. W razie niewłaściwości władzy wezwanej należy z urzędu odstąpić rekwizycję właściwej władzy sądowej tegoż państwa, przestrzegając zasad, ustanowionych w jego ustawodawstwie.

Art. 13. We wszystkich przypadkach, w których rekwizycja nie została wykonana przez władzę wezwaną, władza ta powinna zawiadomić o tem zaraz władzę wzywającą, w przypadkach przewidzianych w art. 11 podając powody, dla których odmó-

wiono wykonania rekwizycji, a w przypadku przewidzianym w art. 12 wymieniając władzę, której rekwizycję odstąpiono.

Art. 14. Władza sądowa, która przystępuje do wykonania rekwizycji, winna zastosować pod względem formy ustawy własnego kraju.

Należy jednak uczynić zadość żądaniu władzy wzywającej, aby została zachowana pewna szczególna forma postępowania, byleby ta forma nie sprzeciwiała się ustawodawstwu państwa wezwanego.

Art. 15. Postanowienia artykułów poprzednich nie wykluczają uprawnienia każdego państwa do wykonywania rekwizycji bezpośredniego przez swych przedstawicieli dyplomatycznych lub konsularnych, na to pozwalają, albo jeżeli państwo, na którego jeżeli umowy między państwami zainteresowanemi terytorjum rekwizycja ma być wykonana, temu się nie sprzeciwia.

Art. 16. Wykonanie rekwizycji nie może pociągać za sobą zwrotu jakichkolwiek opłat lub wydatków.

Jednak, w braku porozumienia odmiennego, może państwo wezwane żądać od państwa wzywającego zwrotu odszkodowania, zapłaconego świadkom lub znawcom, oraz wydatków wynikłych wskutek współdziałania urzędnika wykonawczego, które stało się potrzebne z powodu niestawienia się świadków dobrowolnie, lub wydatków wynikłych z ewentualnego zastosowania art. 14 ustępu 2.

III. *Cautio judicatum solvi.*

Art. 17. Od obywateli jednego z państwa zawierających umowę, którzy posiadają miejsce zamieszkania w jednym z tych państw, a w sądach innego z tych państw występują w charakterze powodów lub interwenientów, nie można żądać żadnego zabezpieczenia ani depozytu, pod jakąkolwiek nazwą, czy to z powodu ich charakteru cudzoziemców, czy też z powodu tego, że nie posiadają w kraju miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu.

Ta sama zasada stosuje się do zaliczki, którejby się należało domagać od powoda lub interwenienta celem zabezpieczenia kosztów sądowych.

Układy, zapomocą których państwa zawierające umowę, ustanowiły dla swych obywateli, bez względu na ich miejsce zamieszkania, zwolnienie od zabezpieczenia kosztów sporu lub od składania zaliczki na koszt sądowe, będą nadal wykonywane.

Art. 18. Jeśli w jednym z państw uczestniczących w umowie zasądzono za zwrot kosztów powoda lub interwenjenta, który bądź na podstawie art. 17 ustęp 1 i 2, bądź na podstawie ustawy obowiązującej w państwie gdzie podano skargę, był zwolniony od zabezpieczenia, deponowania lub zaliczki, wówczas na żądanie, przedstawione w drodze dyplomatycznej, właściwa władza w każdym innym z pośród państw uczestniczących w umowie uzna bezpłatnie to zasądzenie za wykonalne.

Ta sama zasada ma zastosowanie do decyzji sądowych, zapomocą których ustalono później wysokość kosztów sporu.

Postanowienia powyższe nie stanowią przeszkody porozumienia się dwóch z pośród państw, uczestniczących w umowie, aby wolno było także stronie zainteresowanej bezpośrednio wnosić podanie o wykonalność.

Art. 19. Decyzje o kosztach będą uznawane za wykonalne bez przesłuchania stron, lecz z zastrzeżeniem prawa późniejszego rekursu dla strony zasądzonej, stosownie do ustawodawstwa tego państwa, gdzie ma nastąpić wykonanie.

Władza właściwa do rozstrzygania o żądaniu uznania wykonalności ograniczy badanie swoje do tego:

1) czy według ustaw kraju, gdzie zasądzenie nastąpiło, odpis decyzji czyni zadość koniecznym warunkom autentyczności;

2) czy według tychże ustaw decyzja stała się prawomocną;

3) czy sentencja decyzji jest sporządzona bądź w języku władzy wezwanej, bądź w języku, na który zgodziły się oba państwa zainteresowane, względnie, czy dołączono do niej przekład na jeden z tych języków; taki przekład powinien być, w braku umowy odmiennej, uwierzytelniony przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela państwa wzywającego, albo przez zaprzysiężonego tłumacza państwa wezwanego.

Dla dopełnienia warunków wymienionych w ustępie 2 liczba 1 i 2 wystarczy oświadczenie właściwej władzy państwa wzywającego, że decyzja stała się prawomocną. W braku porozumienia odmiennego właściwość tej władzy powinna być potwierdzona przez naczelnego urzędnika zarządu sprawiedliwości w państwie wzywającym. Wspomniane wyżej oświadczenia i potwierdzenia muszą być sporządzone lub przetłumaczone zgodnie z przepisem ustępu 2 liczba 3.

IV. Prawo ubogich.

Art. 20. Obywatele jednego z państw zawierających umowę będą dopuszczeni w każdym innym z tych państw do prawa ubogich narówni z własnymi obywatelami tego państwa stosownie do ustaw obowiązujących w państwie, w którym proszono o prawo ubogich.

Art. 21 Świadcstwo ubóstwa lub oświadczenie o ubóstwie powinno być w każdym przypadku wystawione względnie przyjęte przez władze zwyczajnego miejsca pobytu cudzoziemca, albo w braku takiego miejsca pobytu przez władze jego chwilowego miejsca pobytu. Gdyby władze te nie należały do żadnego z państw, zawierających umowę, i gdyby nie wystawiały lub nie przyjmowały świadectw względnie oświadczeń tego rodzaju, wystarczy świadectwo lub oświadczenie wystawione względnie przyjęte przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela kraju, do którego cudzoziemiec należy.

Jeżeli proszący nie przebywa w kraju, gdzie podano prośbę o prawo ubogich, wówczas świadectwo ubóstwa lub oświadczenie o ubóstwie będzie uwierzytelnione przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela kraju, w którym dokument ten ma być przedstawiony.

Art. 22. Władza, powołana do wydania świadectwa ubóstwa względnie do przyjmowania oświadczeń o ubóstwie, może zasięgać u innych państw, zawierających umowę, informacji o stosunkach majątkowych proszącego.

Władza, która ma rozstrzygać o prośbie o przyznanie prawa ubogich, zachowuje w granicach swych uprawnień prawo kontrolowania przedstawionych jej świadectw, oświadczeń i informacji.

Art. 23. Jeżeli obywatelowi jednego z państw, zawierających umowę, przyznano prawo ubogich, wówczas za doręczenia, dotyczące tego samego procesu, które mają być uskutecznione w innem z pośród tych państw, państwo wzywające zwróci państwu wezwanemu jedynie wydatki, spowodowane zastosowaniem pewnej szczególnej formy doręczenia według art. 3.

W tym samym przypadku za wykonanie rekwizycji państwo wzywające zwróci państwu wezwanemu jedynie odszkodowania zapłacone świadkom lub znawcom, jakoteż wydatki spowodowane ewentualnem zastosowaniem art. 14 ustęp 2.

V. Areszt osobisty.

Art. 23. Areszt osobisty, bądź jako środek egzekucji, bądź jako środek tylko zapobiegawczy, nie będzie mógł być stosowany w sprawach cywilnych lub handlowych do cudzoziemców, będących obywatelami jednego z państw, zawierających umowę, w tych przypadkach, w których nie możnaby go zastosować do obywateli własnych. Okoliczność, na którą mógłby się powołać obywatel własny, mieszkający w kraju, dla uzyskania aresztu osobistego, winna mieć ten sam skutek dla obywatela jednego z państw, zawierających umowę, nawet wówczas, jeżeli okoliczność ta zdarzyła się zagranicą.

Postanowienia końcowe.

Art. 25. Konwencja niniejsza będzie ratyfikowana. Dokumenty ratyfikacyjne będą złożone w Ha-dze, skoro sześć z pośród Wysokich Stron uczestniczących w umowie będzie mogło to uczynić.

O każdym złożeniu dokumentów ratyfikacyjnych zostanie spisany protokół, którego uwierzytelniony odpis zostanie doręczony drogą dyplomatyczną każdemu z państw zawierających umowę.

Art. 26. Konwencja niniejsza na zastosowanie z samego prawa do europejskich terytoriów państw, zawierających umowę.

Gdyby jedno z pośród państw, zawierających umowę, chciało wprowadzić ją w życie, w swych terytoriach, posiadłościach lub kolonjach, położonych poza Europą, albo w okręgach swego sądownictwa

konsularnego, oznajmi ono w tym celu swój zamiar zapomocą aktu, który zostanie złożony w archiwum Rządu Holenderskiego. Rząd ten prześle drogą dyplomatyczną uwierzytelniony odpis tego oznajmienia każdemu z państw, zawierających umowę. Konwencja wejdzie w życie w stosunkach z państwami, które na to uwiadomienie odpowiedzą oświadczeniem, wyrażającym ich zgodę, a pozaeuropejskimi terytorjami, posiadłościami lub kolonjami, tudzież okręgami sądownictwa konsularnego, w których imieniu oznajmienie zostało uskutecznione. Oświadczenie, wyrażające zgodę, należy również złożyć w archiwum Rządu Holenderskiego, który prześle jego odpis drogą dyplomatyczną każdemu z państw, zawierających umowę.

Art. 27. Państwa reprezentowane na czwartej konferencji, dotyczącej międzynarodowego prawa prywatnego, zostaną dopuszczone do podpisania niniejszej Konwencji aż do czasu złożenia dokumentów ratyfikacyjnych, przewidzianych w art. 25, ustęp 1.

Po złożeniu tych dokumentów będzie im zawsze wolno przystąpić do umowy bez zastrzeżeń. Państwo, chcące przystąpić do umowy, oznajmi swój zamiar w akcie, który zostanie złożony w archiwum Rządu Holenderskiego. Rząd ten prześle uwierzytelniony odpis tego aktu drogą dyplomatyczną każdemu z państw, zawierających umowę.

Art. 28. Konwencja niniejsza wstąpi w miejsce umowy w sprawie międzynarodowego prawa pry-

watnego z dnia 14 listopada 1896 r. oraz protokołu dodatkowego z dnia 22 maja 1897 r.

Wejdzie ona w życie w dniu sześćdziesiątym od daty w której wszystkie państwa, które podpisały umowę z dnia 14 listopada 1896 r. lub przystąpiły do niej, złożą dokumenty ratyfikacyjne, odnoszące się do niniejszej Konwencji, a najpóźniej w dniu 27 kwietnia 1909.

W przypadku artykułu 26, ustęp 2 wejście ona w życie w cztery miesiące od daty oświadczenia wyrażającego zgodę, a w przypadku artykułu 27 ustęp 2, w sześćdziesiątym dniu od daty oznajmienia o przystąpieniu.

Rozumie się samo przez się, iż oznajmienia przewidziane w art. 26, ustęp 2, będą mogły nastąpić dopiero po wejściu w życie umowy niniejszej, stosownie do ust. 2 niniejszego artykułu.

Art. 29. Konwencja niniejsza będzie obowiązywała przez lat pięć, licząc od daty wejścia jej w życie, podanej w art. 28, ust. 2.

Termin ten rozpocznie płynąć od tej samej daty także dla państw, które dopiero po tej dacie złożą ratyfikację, albo dopiero później przystąpią do umowy i także dla oświadczeń, wyrażających zgodę, a złożonych w myśl artykułu 26, ustęp 2.

Konwencja niniejsza będzie odnawiana milcząco co pięć lat, o ile nie nastąpi wypowiedzenie.

Wypowiedzenie musi być podane do wiadomości Rządu Holenderskiego przynajmniej na sześć

miesiący przed upływem terminu, oznaczonego w ustępach 2 i 3. Rząd ten zawiadomi o niem wszystkie państwa.

Wypowiedzenie może ograniczyć się tylko do pozaeuropejskich terytorjów, posiadłości lub kolonji, albo także do okręgów sądownictwa konsularnego, objętych oznajmieniem uskutecznionem w myśl artykułu 26, ust. 2.

Wypowiedzenie będzie skuteczne tylko w odniesieniu do państwa, które je oznajmiło. Dla innych państw, uczestniczących w Konwencji, pozostanie ona nadal w mocy.

SKOROWIDZ

(Cyfry oznaczają stronice, m = międzynarodowe prawo,
d = międzydzielnicowe prawo).

A.

Adopcja 13 m, 30 d

Adwokat 6 m, 24 d

Ameryka 50

Anglja 43

Apostolska stolica 51

Argentyna 43

Austrja 44

B.

Belgja 44

Bezdiedziczny majątek 14 m

Brazylja 44

Brytanja 43

Budowle 6 m, 24 d

Bułgarja 44

C.

Chiny 45

Cudzoziemiec 4 m, 8m, 10 m, 13 m, 15 m, 37

Czechosłowacja 45

D.

Danja 45

Dostawy 6 m, 24 d

Dzieci nieślubne 12 m, 30 d

Dzeci ślubne 11 m, 29 d

E.

Estonja 45

F.

Finlandja 46

Forma czynności prawnej 4 m, 23 d

Forma zawarcia małżeństwa 8 m, 26 d

Francja 46

G.

Gdańsk 46

Gielda 4 m, 24 d

Grecja 47

H.

Handel częstkowy 5 m, 24 d

Haskie Konwencje 54, 55—107

Hiszpanja 47

Holandja 47

I.

Islandja 47

J.

Japonja 47

Jednostronne czynności prawne 7 m, 25 d

Jugosławja 51

K.

Kupiec 3 m, 7 m, 22 d, 25 d

L.

Legitymacja dzieci nieślubnych 13 m, 30 d

Lotnicze prawo 33

Ł.

Łotwa 48

M.

Majątkowe stosunki małżeńskie 9 m, 27 d

Małoletni patrz „Opieka“

Małżeńskie prawo 7 m, 26 d, 54, 57

Małżeństwa przeszkody 8 m

— rozwód i rozdział 10 m, 27 d, 63

— stosunki osobiste i majątkowe 9 m, 27 d, 75

— układy 9 m, 27 d

Międzydzielnicowe prawo 21 d.

Międzynarodowe konwencje 53

— prawo 3 m

— umowy 43, 53

N.

Niejednolite prawo 16 m

Niemcy 48

Nieruchomości 5 m, 24 d, 37

Nieślubne dzieci 12 m, 13 m, 30 d

Norwegja 49

Notariusze 6 m, 24 d

O.

Odesłanie do innego prawa 15 m

Odwet 16 m, 17 m

Oferta 6 m, 25 d

Opieka 13 m, 30 d, 69, 83
Ordynacje 14 m
Osobiste stosunki małżonków 9 m, 27 d
Osoby 3 m, 21 d
Osoby prawne 3 m, 22 d

P.

Persja 49
Portugalja 49
Posiadanie 4 m, 23 d
Praca 6 m, 24 d
Procesowa Konwencja 93
Przedawnienie 4 m, 23 d
Przemilczenie 4 m, 23 d

R.

Rodzice 11 m, 29 d
Roboty 6 m, 24 d
Rosja 17, 50
Rozdział od stołu i łoża 10 m, 27 d, 31 d
Rozporządzenie ostatniej woli 14 m, 31 d
Rozwód 10 m, 27 d
Rzeczowe prawo 4 m, 23 d, 35

S.

Spadkowe prawo 14 m, 31 d
Spółki 3 m, 22 d
Spuścizny 15 m
Statki 35
Stany Zjednoczone 50
Stowarzyszenia 3 m, 22 d
Szwajcaria 51
Szwecja 51

T.

Targi publiczne 5 m, 24 d

Turcja 51

U.

Ubezpieczenia 6 m, 24 d

Ubezważnowolnienie 83

Układy majątkowe małżeńskie 9 m, 27 d

Uprawnienie dzieci nieślubnych 13 m, 30 d

Usługi 6 m, 24 d

Uznanie za zaginionego, znikłego, zmarłego 4 m, 22 d

W.

Watykan 51

Węgry 52

Włochy 52

Występki 7 m, 26 d

Z.

Zaginiony, znikły, zmarły 4 m, 22 d

Zasiedzenie 4 m, 23 d

Zdolność osobista 3 m, 21 d

Zmiana obywatelstwa 3 m

Zobowiązania 5 m, 23 d

WYDAWNICTWA KSIĘGARNI POWSZECHNEJ

Kraków

ulica św. Tomasza 20

Telefon 126-48

P. K. O. 406.673

Warszawa

Plac Napoleona 1

Telefon 6-70-15

P. K. O. 21,153

BIBLIOTEKA TEKSTÓW USTAW:

Zalety naszych wzorowo wydawanych tekstów ustaw:
piękny papier, czytelny druk, praktyczna (miękka) płócienna
okładka, bezbłędny, wskutek ścisłej korekty, tekst.

Nr. 1.

Kodeks Postępowania Cywilnego.

(Postępowanie sporne. Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające. — Przepisy związkowe).

zł. 4.80

Nr. 2.

Kodeks Karny. — Prawo o Wykroczeniach. —

Kodeks Postępowania Karnego.

Przepisy związkowe.

zł. 4.80

Nr. 3.

Kodeks zobowiązań.

zł. 2.40

Nr. 4.

Prawo o notariacie.

Rozporządzenie wykonawcze. — Przepisy związkowe
zł. 3.60

Nr. 6.

Ustawa o ubezpieczeniu społecznem.

Rozporządzenia wykonawcze.
zł. 4.80

Nr. 7.

Ustawa o ochronie lokatorów.

Orzecznictwo S. N. — Przepisy związkowe.
zł. 4.—

Nr. 8.

Ustawa karna skarbową.

Rozporządzenia wykonawcze.
zł. 2.40

Nr. 9.

**Ustawa o powszechnym obowiązku wojskowym.
Kodeks Karny Wojskowy.**

Przepisy związkowe.
zł. 3.60

Nr. 10.

Kodeks handlowy.

Rozporządzenia wykonawcze.
zł. 3.20

Nr. 11.

**Prawo upadłościowe. — Prawo o postępowaniu
układowem.**

zł. 2.40

Nr. 12.

Ustawa o opłatach stemplowych.

Rozporządzenia wykonawcze. — Orzecznictwo N. T. A.

zł. 5.—

Nr. 13.

Ustawa o podatku przemysłowym.

Rozporządzenia wykonawcze. — Przepisy związkowe. —
Okólniki Ministerstwa Skarbu. — Orzecznictwo.

Nr. 14.

Ustawa o dodatku dochodowym.

Rozporządzenia wykonawcze. — Przepisy związkowe. —
Okólniki Ministerstwa Skarbu. — Orzecznictwo.

Nr. 15.

Podatki od nieruchomości i lokali.

Rozporządzenia wykonawcze. — Przepisy związkowe. —
Okólniki Ministerstwa Skarbu. — Orzecznictwo.

zł. 2.40

Nr. 16.

Ordynacja podatkowa.

Rozporządzenia wykonawcze.

zł. 2.40

Nr. 17.

**Ochrona wynalazków, wzorów i znaków towaro-
wych. — Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej
konkurencji.**

Orzecznictwo S. N. — Rozporządzenia wykonawcze.

zł. 3.20

Nr. 18.

**Koszty sądowe. — Wynagrodzenie adwokatów. —
Taksa za czynności komorników.**

Teksty rozporządzeń. — Tabele podręczne. — Tabele ścienne.

zł. 4.—

Nr. 19.

Prawo przemysłowe.

Rozporządzenia wykonawcze. — Przepisy związkowe. —
Orzecznictwo.

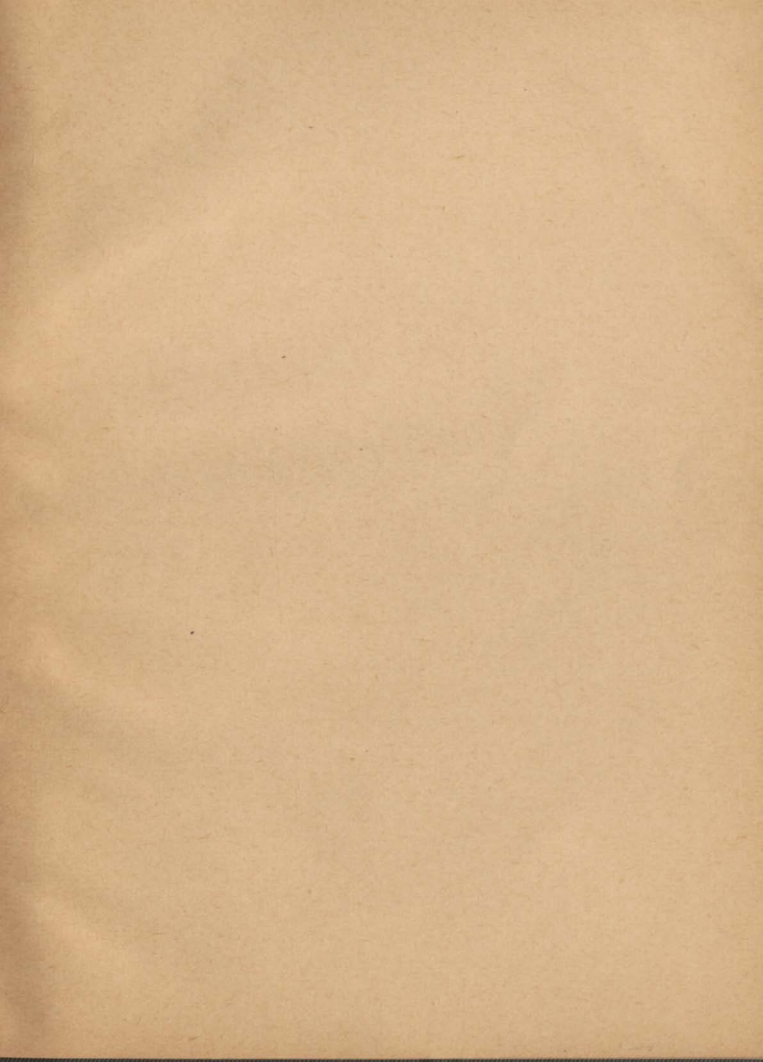
Nr. 20.

**Prawo prywatne międzynarodowe i międzydzielni-
cove.**

Ustawy. — Rozporządzenia. — Przepisy związkowe. —
Orzecznictwo. — Konwencje Haskie.

zł. 2.40

WPS-8.816

